

Planeringsenheten

**Detaljplan för del av Stockby 1:298
(Stenhamra skolområde), KS22/260**

PLANBESKRIVNING

HANDLINGAR

Till detaljplanen hör följande handlingar:

- Plankarta för underliggande detaljplan
- Planbeskrivning för underliggande detaljplan

Till planen hör därutöver följande rapporter och underlag:

- Illustrationsplan (Landskapslaget, 23-03-16)
- Gestaltungsprogram (Landskapslaget, 23-04-06)
- Integrerad barnkonsekvensanalys (Landskapslaget 23-04-03)
- Barnkonsekvensanalys (Ekerö kommun, 23-04-06)
- Undersökning om betydande miljöpåverkan (Ekerö kommun, 22-11-30)
- Delegationsbeslut om betydande miljöpåverkan (Ekerö kommun, 23-03-30)
- Dagvattenutredning för Stenhamra centrum del 2 och Stenhamra skolområde (Afy, 23-02-21)
- Trafikutredning för Stenhamra centrum del 2 och Stenhamra skolområde (WSP, 22-12-09)
- Kulturmiljöutredning Stenhamra centrum (Norconsult, 2021)
- Naturvärdesinventering Stenhamra (Calluna, 22-11-26)
- Bullerutredning Stenhamra centrum del 2 och Stenhamra skolområde (WSP, 22-12-19)
- Översiktlig miljöteknisk markundersökning Stenhamra skolområde (Norconsult, 22-12-16)
- Översiktlig geoteknisk undersökning Stenhamra centrum del 2 och Stenhamra skolområde (Mitta AB, rev A 22-10-05)

Samtliga illustrationer är framtagna av Landskapslaget AB om inte annat anges.

Innehåll

HANDLINGAR	2
INLEDNING	5
Bakgrund	5
Planens syfte	6
Planens huvuddrag.....	6
Planprocessen	9
Preliminär tidplan för planarbetet	9
PLANDATA	9
Lägesbestämning, areal och markägoförhållanden	9
TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN	10
Planuppdrag	10
Riksintressen	10
Detaljplaner.....	11
Pågående planer i området.....	12
AVVÄGNINGAR ENLIGT MILJÖBALKEN	13
Grundläggande hushållningsbestämmelser, 3 kap MB.....	13
Särskilda hushållningsbestämmelser och Natura 2000, 4 kap MB	13
Miljö kvalitetsnormer, 5 kap MB.....	13
Strandskydd.....	14
Övriga förordnanden.....	14
UNDERSÖKNING OM BETYDANDE MILJÖPÅVERKAN	14
Sammanfattning.....	14
Kommunens ställningstagande	15

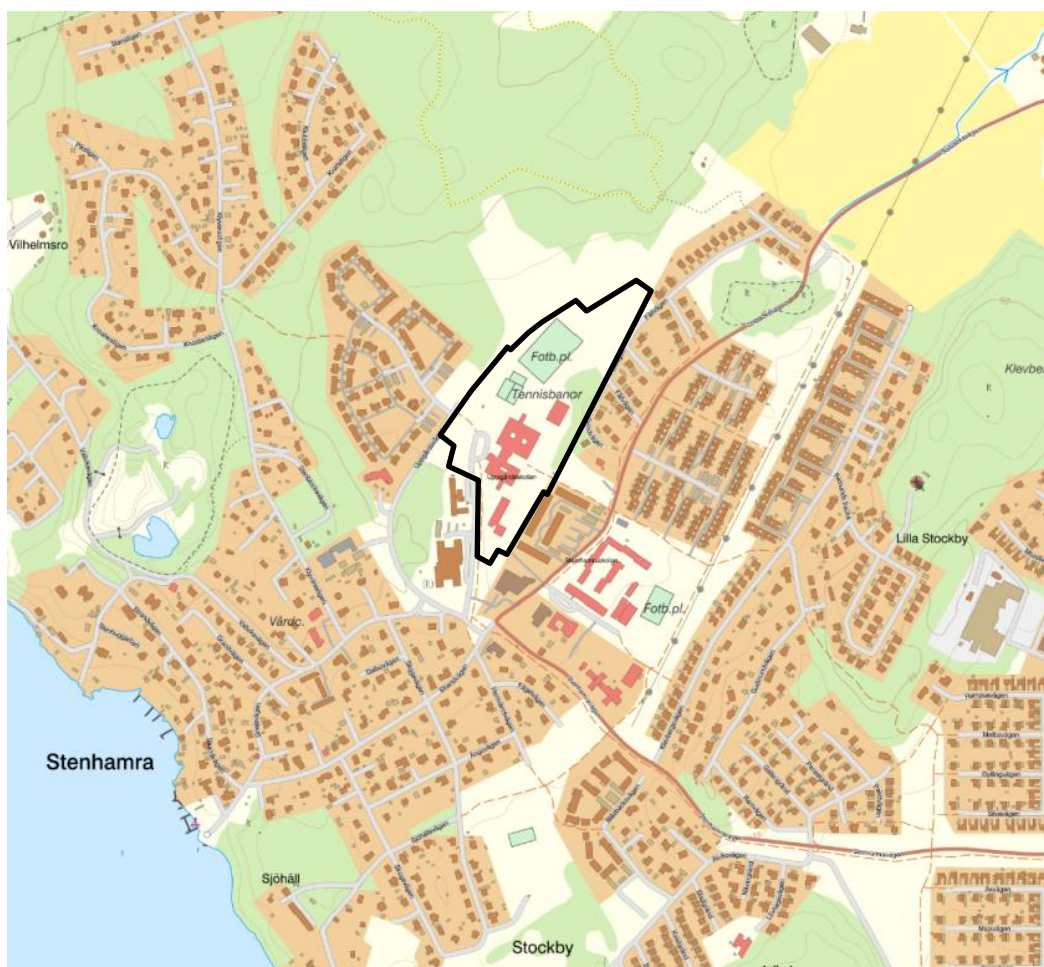
BARNPERSPEKTIV	15
FÖRUTSÄTTNINGAR, FÖRÄNDRINGAR OCH KONSEKVENSER.....	17
Stads- och landskapsbild	17
Bebyggelse.....	19
Offentliga rum och platser	28
Omgivningar och service	30
Naturmiljö	30
Kulturmiljö.....	32
Gator och trafik	33
Teknisk försörjning	39
Hälsa och säkerhet	45
GENOMFÖRANDE	49
Organisatoriska frågor.....	49
Fastighetsrättsliga frågor	50
Tekniska frågor	53
PLANPROCESSEN.....	54
MEDVERKANDE TJÄNSTEMÄN	54

INLEDNING

Bakgrund

Stenhamra är Ekerö kommuns näst största tätort och den största tätorten på Färingsö. Här finns god tillgång till samhällsservice och kollektivtrafik. År 2016 färdigställde Ekerö kommun ett program för Stenhamra centrum, ett underlag som redovisar strategier och förutsättningar för utveckling av Stenhamra centrum. Programmet beskriver hur framtida satsningar på infrastruktur och kommunikationer till och från Ekerö kan ge ökade möjligheter för kommunen att växa med fler bostäder och därmed fler invånare. En sådan satsning och följande befolkningsökning i Stenhamra ökar behovet av bostäder och service och ger möjligheten att skapa ett mer utvecklat centrumområde.

För att skapa mer utrymme för bostäder och centrumändamål i kommunens mest centrala delar beslutade kommunstyrelsen i juni 2022 att Stenhamraskolan ska flyttas till ett område närmare Uppgårdsskolan. Beslutet tar även avstamp i den medborgardialog om Stenhamras utveckling som genomfördes under 2019, då många önskade ett mer livfullt Stenhamra med fler möjligheter till aktiviteter, mötesplatser och utökad service. Den aktuella detaljplanen är ett led i att möjliggöra den önskade utvecklingen.

Orienteringskarta

Planens syfte

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra en ny F-6-skola för ca 720 elever och fullstor idrottshall i Stenhamra, inklusive tillhörande utemiljöer och ytor för angöring och parkering. Skolan ska ersätta den befintliga Stenhamraskolan, och ha plats för fler elever för att möta kommunens befolkningsutveckling. Detaljplanen ska möjliggöra en utveckling av Stenhamra skolområde med stort fokus på högkvalitativa offentliga miljöer och stärkt tillgänglighet för gående och cyklister. Detta ska uppnås bland annat genom förbättrade kopplingar mellan centrum, skolområdet och närliggande rekreationsområden. Planförslaget möjliggör för en utbyggnad av Uppgårdsvägen för att säkra tillgängligheten till den nya skolan, vilket utgör första steget mot att knyta samman Uppgårdsvägen med Solbackavägen i enlighet med det vägreservat som är utpekad i översiktsplanen som antogs 2018.

Vidare syftar planen till att säkerställa en välgestaltad skolmiljö med hög arkitektonisk kvalitet. Bebyggelsens utformning, skala och placering regleras så att en god helhetsverkan inom skolområdet skapas, med utgångspunkt i befintliga kvaliteter och särdrag. Bebyggelsen ska ges en lantlig och landskapsanpassad karaktär, med tydlig horisontallitet. Genom indragna våningar och uppbruten form ska bebyggelsen ges ett förhållandevis småskaligt intryck. Befintlig bebyggelse ges planstöd och viktiga karaktärsdrag bevaras. Väl gestaltade kompletteringar tillskapas med inspiration från befintliga byggnader, bland annat avseende material och takformer.

Planförslaget syftar till att skapa välgestaltade utemiljöer för både den nya Stenhamraskolan och Uppgårdsskolan, samt en gemensam aktivitetsyta som kan nyttjas av alla Stenhamrabor. Naturvärdena inom planområdet ska inkorporeras i gestaltningen av skolområdet och särskilt värdefull vegetation sparas.

Planens huvuddrag

Planområdet ligger norr om Stenhamra centrum och omfattar cirka 8 ha. Det innehåller den befintliga Uppgårdsskolan, årskurs 7–9 och Individuella gymnasiet, samt stora obebyggda ytor norr om skolområdet. Dessa innehåller idag bland annat en dåligt nyttjad grusfotbollsplan, ett par tennisbanor och tidigare öppen mark som nu är igenvuxen med träd och buskvegetation. Större delen av området är idag planlagt för skoländamål, men med en begränsad byggrätt. Då Stenhamraskolan, årskurs F-6 ska flyttas till området och ge plats för fler elever i större lokaler och en ny idrottshall, behöver detaljplanen ändras för att möjliggöra den nya bebyggelsen. Planen innebär att en ny skolbyggnad för cirka 720 elever i två våningar samt en fullstor idrottshall med anslutande lokaler för fritidsverksamhet möjliggörs i området. Mellan den nya Stenhamraskolan och Uppgårdsskolan planeras ett aktivitetsområde på skolgårdsområdet som kan fungera som en målpunkt även på kvällar och helger för en bredare allmänhet. Ett större skolgårdsområde, anpassat efter befintliga naturvärden, placeras öster och norr om den nya skolbyggnaden. Avsikten är att den nya Stenhamraskolan tillsammans med Uppgårdsskolan ska utgöra ett sammanhållet campusliknande område med fritt placerade byggnader och en varierad utemiljö anpassad efter barn i alla åldrar och skolgårdar som uppfyller kommunens målsättningar för utemiljöer. Utformningsbestämmelser, kompletterat med varsamhetsbestämmelse för befintlig bebyggelse, reglerar de karaktärsdrag som ska bidra till att ge området ett sammanhållet uttryck. De omfattar bland annat takformer och fasadmaterial.

Utmed planområdets västra gräns planeras för en förlängning av Uppgårdsvägen, kompletterad med gång- och cykelbanor som kopplas samman med Uppgårds skolväg. Denna är tänkt att ansluta till Solbackavägen norr om Stenhamra och utgöra en ny huvudgata, som avlastar

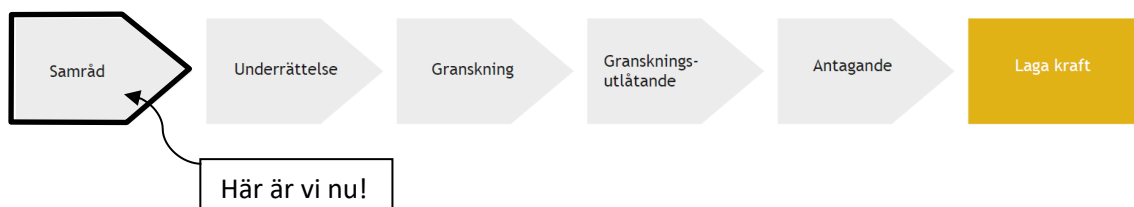
Solbackavägen genom centrum. Utmed planområdets östra gräns löper ett parkstråk som kopplar samman centrala Stenhamra med omgivningen.

Illustrationsplan som visar det aktuella planområdet. I svartvitt syns även delar av planområdet för den parallellt pågående detaljplanen för Stenhamra centrum, del 2 (KS15/141). Byggnader med vita, skrafferade tak är nya. Gråa byggnader är befintliga.

Planprocessen

Beslut om att initiera planarbetet för skolområdet fattades den 21 juni 2022. Detaljplanen ska därmed hanteras enligt plan- och bygglagen (2010:900) samt i enlighet med Boverkets föreskrifter BFS 2020:5. Detaljplanen hanteras med standardförfarande. Detaljplanen omfattas av Boverkets föreskrifter om digitala detaljplaner och informationen i planen avses göras digitalt tillgänglig inför antagandet.

Preliminär tidplan för planarbetet

Beslut om samråd	april 2023
Samråd	maj-juli 2023
Beslut om granskning	februari 2024
Granskning	mars 2024
Godkännande i KS	november 2024
Antagande i KF	december 2024

PLANDATA

Lägesbestämning, areal och markägförhållanden

Planområdet är beläget i centrala Stenhamra väster om centrum och omfattar Individuella gymnasiet, Uppgårdsskolan med tillhörande idrottshall samt tennisbanor, fotbollsplan och del av ett grönområde norr om bollplanen. Det utgörs av en del av fastigheten Stockby 1:298 och avgränsas av Uppgårdsvägen i nordväst och ett småhusområde samt ett flerbostadsområde i öst. I söder avgränsas detaljplanen av Individuella gymnasiets gård och i norr av Uppgårdsvägens vägreservat som möter den befintliga småhusbebyggelsen på Fällvägen.

Planområdet har en areal av cirka 8 ha.

Fastigheten Stockby 1:298 ägs av Ekerö kommun.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Planuppdrag

Kommunstyrelsens arbetsutskott godkände planprogrammet för Stenhamra centrum (Dnr PLAN.2013.18.214 /KS15/141) med tillhörande programsamrådsredogörelse den 13 september 2016, och beslutade i samband med detta om ett nytt planuppdrag.

Planuppdraget har sedan, efter beslut i kommunstyrelsen den 26 november 2019 och den 21 juni 2022, delats upp i tre separata detaljplaner. Beslutet den 21 juni 2022 innebar att ett nytt läge för Stenhamraskolan i anslutning till Uppgårdsskolan skulle undersökas och att detta skulle hanteras i en särskild detaljplan. Den aktuella detaljplanen omfattar nybyggnation av en skola och en idrottshall (KS22/260), övriga två detaljplaner syftar till att möjliggöra för två förskolor (Dnr PLAN.2020.01.214/KS19/202) respektive utveckling av bostäder och centrumverksamhet i Stenhamras mest centrala delar (Dnr KS15/141).

Riksintressen

Planområdet, liksom hela Ekerö kommun, omfattas även av särskilda hushållningsbestämmelser enligt 4 kap 1–2 §§ MB. Med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns omfattas Mälaren med öar och strandområden i sin helhet av riksintresse. Inom detta område ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

Översiktsplanen

I kommunens översiktsplan, antagen 2018, anges det att Stenhamra centrum ska utvecklas med handel och bostäder i form av flerbostadshus samt äldreboende och en attraktivt utformad torgmiljö. Stenhamra ingår i tätortsbandet där merparten av kommunens tillkommande bebyggelse föreslås. Tillkommande bostadsbebyggelse innebär även ett växande servicebehov. En ny skola ingår därmed i ambitionen om att utveckla Ekerös tätortsband.

Översiktsplanen bygger på kommunens vision av en hållbar småstad. Den hållbara småstaden ska utgå ifrån småskalighet och variation i arkitektur och stadsrum som knyts samman av ett gatunät med distinkta gaturum. Fokus ska särskilt ligga på att komplettera befintliga bebyggelsestrukturer. Stenhamra pekas i översiktsplanen ut som ett område där kommunen i särskilt ska sträva efter att skapa urbana rum i enlighet med visionen om den hållbara småstaden.

Norr om Uppgårdsskolan pekar översiktsplanen ut ett område för bostadsutveckling, som sträcker sig på båda sidor om Uppgårdsvägen.

I översiktsplanen pekas ett vägreservat ut för en förlängning av Uppgårdsvägen norrut mot Fållvägen till Solbackavägen.

Planförslaget stämmer överens med gällande översiktsplan.

Detaljplaner

Gällande detaljplaner

Dp 729 (laga kraft 1974) Allmänt ändamål

Dp 731 (laga kraft 1979) Allmänt ändamål, bostad, fornminne och park

Dp 734 (laga kraft 1988) Allmänt ändamål, bostad

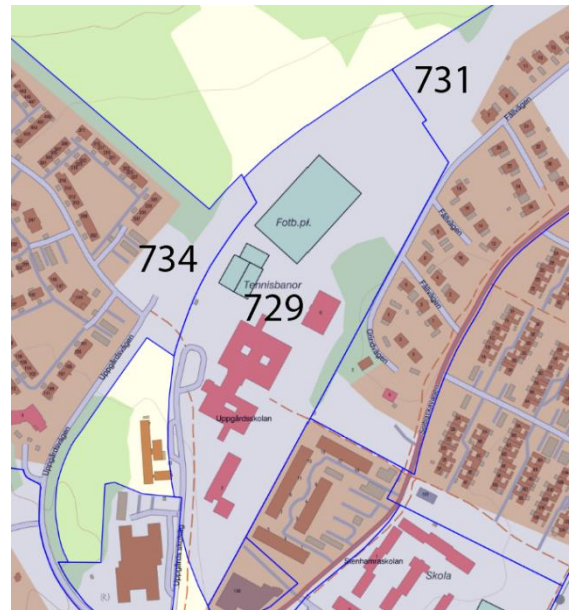

Stenhamra i översiktsplanens markanvändningskarta. Den röda färgen visar områden som ska utvecklas med centrum/småstadsbebyggelse. Den rödskrafferade ytan är ett förslag till ett nytt bostadsområde. Den tjocka streckade linjen visar Uppgårdsvägen och vägreservatet för en förlängning norrut.

Planprogram

Enligt Plan- och bygglagen, PBL, skall ett program som anger utgångspunkter och mål för planen tas fram om det inte anses onödigt. Ett program för Stenhamra centrum godkändes 2016 (Dnr PLAN.2013.18). Sammanfattningsvis föreslår programmet en ny vägstruktur, nya bostäder och service i form av butiker och kommunala verksamheter (förskola, fritidsgård). Utvecklingen syftar till att bidra till ökad trygghet samt liv och rörelse i centrum. Syftet med programmet är även att skapa mer kvalitativa grönområden och tydligare stråk för gång- och cykeltrafiken. Vidare ges möjlighet att skapa ett torg med starkare koppling mellan kommersiell och offentlig service i direkt anslutning till bytespunkten för kollektivtrafik i Stenhamra.

Planområdet för Stenhamra skolområde ingår inte i programmet, men hänger ihop med och bygger vidare på den utveckling som föreslås, genom att möjliggöra en mer omfattande sammanhängande småstadskärna i Stenhamra. Samtidigt ges skolan och idrottsverksamheten tillräckligt utrymme för att möta den växande befolkningens behov.

Gällande detaljplaner

Pågående planer i området

Detaljplan för Stockby 2:53 och Stockby 3:69 med flera (Stenhamra centrum, del 1) var på granskning den 8 september till den 6 oktober 2022. Detaljplanen syftar till att möjliggöra två nya förskolor i centrala Stenhamra och är uppdelad i två delområden som ligger norr och söder om den aktuella detaljplanen.

Stockby 3:19 m.fl. (Stenhamra centrum, del 2) pågår parallellt med den aktuella detaljplanen och syftar till att möjliggöra en småstadskärna med bostäder, mötesplatser och verksamheter.

Efter beslut i kommunstyrelsen i juni 2021 har arbete inletts med att ta fram en fördjupning av översiktsplanen för södra Färingsö (dnr PLAN.2022.8) vilket bland annat omfattar aktuellt planområde. Förslaget har ännu inte varit föremål för samråd.

Pågående detaljplaner i centrala Stenhamra. DP3, som är rödmarkerad, är det aktuella planområdet. DP1 är Detaljplan för Stockby 2:53 och Stockby 3:69 mfl (Stenhamra centrum, del 1) och DP2 är Detaljplan för Stockby 3:19 m.fl. (Stenhamra centrum, del 2).

AVVÄGNINGAR ENLIGT MILJÖBALKEN

Grundläggande hushållningsbestämmelser, 3 kap MB

Miljöbalkens tredje kapitel föreskriver att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål som de är mest lämpade för. Brukningsvärd jordbruksmark av nationell betydelse får endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och att detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Skogsmark som har nationell betydelse för skogsnäringen skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk.

Vidare föreskrivs att särskild hänsyn ska tas till stora mark- och vattenområden som är:

- Opåverkade av exploateringsföretag
- Ekologiskt känsliga
- Av betydelse för fiske eller vattenbruk
- Har natur- eller kulturvärden
- Värdefulla för friluftslivet
- Är särskilt lämpliga för industriell produktion, energidistribution, kommunikationer m.m.
- Av betydelse för totalförsvaret

Dessa områden ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada dem. Om de är utpekade som riksintressen ska de skyddas mot åtgärder som kan orsaka påtaglig skada på områdena.

Planförslaget bedöms vara förenligt med bestämmelserna, då ingen brukningsvärd jordbruksmark eller skogsmark av nationell betydelse tas i anspråk.

Särskilda hushållningsbestämmelser och Natura 2000, 4 kap MB

Hela Mälaren med öar och strandområde omfattas i sin helhet av riksintresse enligt 4 kap MB med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns. Inom detta område ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Detta utgör dock inget hinder för utveckling av befintliga tätorter.

Miljökvalitetsnormer, 5 kap MB

Enligt Miljöbalken 5 kap 1 § får regeringen för vissa geografiska områden eller för hela landet meddela föreskrifter om kvalitén på mark, vatten, luft eller miljön i övrigt, om det behövs för att varaktigt skydda människors hälsa och miljö eller för att avhjälpa skador på eller olägenheter för människors hälsa eller miljö (miljökvalitetsnormer).

Miljökvalitetsnormer för vattenförekomster

Miljökvalitetsnormen för en vattenförekomst är en rättsligt bindande bestämmelse för myndigheter och kommuner vid tillämpning av miljöbalken i frågor om tillåtlighet, tillstånd, godkännanden, dispenser och anmälningsärenden, vid tillsyn eller vid meddelande av föreskrifter. Dessutom ska

kommuner och myndigheter följa miljö kvalitetsnormen vid planering och planläggning, till exempel enligt plan- och bygglagen.

Dagvatten från planområdet avrinner till recipienterna Mälaren-Långtarmen och Mälaren-Hilleshögviken, större delen av planen avrinner mot Långtarmen och endast en liten del i den nordvästra delen av planområdet avrinner mot Hilleshögviken. Enligt VISS uppnår Mälaren-Långtarmen idag "måttlig ekologisk status" och den kemiska ytvattenstatusen klassas som ej god. Utslagsgivande för den ekologiska statusen är det särskilt förorenade ämnet koppar. Den kemiska ytvattenstatusen klassas som ej god på grund av att gränsvärdena för antracen, tributyltenn (TBT), kvicksilver (Hg) och polybromerade difenyleterar (PBDE) överskrids i vattenförekomsten. För ytvattenförekomsten Mälaren-Hilleshögviken uppnås "måttlig ekologisk status" samt "ej god kemisk ytvattenstatus". Utslagsgivande miljökonsekvenstyp är övergödning. Grundvattenförekomsten Ekerö-Munsö klassas i VISS (2021) som god kvantitativ status samt god kemisk grundvattenstatus, således finns det inga miljö kvalitetsnormer fastställda för den grundvattenförekomsten. Däremot gäller ändå principen om att statusen inte får försämrats. En dagvattenutredning, (AFRY, 2022) har tagits fram som visar åtgärder för att uppfylla miljö kvalitetsnormerna. Läs under rubrik Dagvatten på sida 36 nedan.

Miljö kvalitetsnormer för luft

Luften i Ekerö kommun har inte föroreningshalter som överstiger miljö kvalitetsnormer för luft.

Strandskydd

Planområdet berörs inte av strandskydd.

Övriga förordnanden

Planområdet ligger inom den sekundära zonen för vattenskyddsområdet för östra Mälaren, inom vilket särskilda föreskrifter har tagits fram i samverkan mellan Länsstyrelsen i Stockholms län, Stockholm Vatten, Norrvatten och Ekerö kommun. Skyddsföreskrifterna finns att ta del av hos de medverkande instanserna och ska beaktas vid exploatering av planområdet.

UNDERSÖKNING OM BETYDANDE MILJÖPÅVERKAN

Under framtagandet av aktuellt planförslag har en undersökning gjorts för att bedöma om planens genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Behovsbedömningen presenteras i ett separat dokument som finns tillgängligt som en bilaga till detaljplanen. Konsekvenserna av planens genomförande beskrivs också i denna planbeskrivning.

Sammanfattning

Kommunen har genomfört en undersökning om betydande miljöpåverkan enligt PBL 4 kap 34 § och miljöbalken 6 kap 11 § för aktuell plan. Vid undersökningen har kriterierna i MKB-förordningens bilaga 4 särskilt beaktats. Bilaga 4 till MKB-förordningen anger vilka karaktäristiska egenskaper i planen som ska bedömas samt vad som ska beaktas med hänsyn till typen av påverkan och vilket område som kan komma att påverkas.

En bedömning är gjord i samband med framtagandet av samrådshandlingarna i form av en checklista. Av checklistan framkommer att det finns en risk för miljöpåverkan för kultur- och naturvärden, samt materiella och sociala värden, men att det sammantaget inte finns risk för

betydande miljöpåverkan. Påverkan bedöms generellt vara av positiv karaktär, särskilt genom tillskapandet av sociala värden genom ny bebyggelse med väl gestaltade offentliga ytor.

Kommunens ställningstagande

Mot bakgrund av ovanstående ställningstaganden beslutar Ekerö kommun att planens genomförande inte medför risk för betydande miljöpåverkan. En miljöbedömning av planen behöver därmed inte genomföras och behov av att upprätta en särskild miljökonsekvensbeskrivning finns inte.

Samråd har genomförts med länsstyrelsen som delar kommunens uppfattning om att betydande miljöpåverkan inte kan antas medföras.

BARNPERSPEKTIV

Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen svensk lag. Konventionen syftar till att säkerställa alla barns mänskliga rättigheter. Lagen innebär att för varje beslut som får konsekvenser för barn ska en bedömning av vad som är barns bästa göras (art. 3). Om det finns mer än ett alternativ ska den lösning väljas som bäst tillgodoser barns bästa. Bedömningen av vad som är barns bästa ska baseras på bland annat beprövad erfarenhet, forskning och nationella riktlinjer, men även på barns egna åsikter. Barnkonventionen innefattar även krav på barns delaktighet och inflytande i de beslut som får konsekvenser för barn (art. 12) samt krav på att inga barn får diskrimineras på grund av till exempel funktionshinder eller språkkunskaper (art. 2). Därutöver har barn enligt barnkonventionen även rätt till bland annat goda förutsättningar för en optimal utveckling, en trygg och säker uppväxt, utbildning, vila och lek.

Detaljplanen möjliggör för att Stenhamraskolan flyttas till ett nytt läge i den nordvästra delen av centrala Stenhamra. Det kommer att innebära konsekvenser för barn i Stenhamra i årskurserna F-6, och eftersom skolans nya föreslagna läge är i anslutning till den befintliga Uppgårdsskolan kommer det även att innebära konsekvenser för barn i årskurserna 7–9. I detaljplanen hanteras även andra frågor som berör barn i skolåldern, exempelvis trafiksäkerhet, utemiljö och kultur- och fritidsverksamhet. Den samlade påverkan på barn och unga som planförslaget kommer att innebära är därmed beroende av hur alla dessa aspekter hanteras som en helhet. Inom ramen för detaljplanearbetet har en integrerad barnkonsekvensanalys (Landskapslaget, 2023) tagits fram som säkerställer att barnrättsperspektivet genomsyrar framtagandet av planförslaget. Den integrerade barnkonsekvensanalysen har gett möjlighet att tidigt i processen belysa positiva och negativa konsekvenser av förslaget och säkerställa att barnens behov omhändertas.

Omlokalisering av Stenhamraskolan

Beslutet att flytta Stenhamraskolan till ett nytt läge norr om Uppgårdsskolan fattades av kommunstyrelsen i juni 2022. Att utreda förutsättningarna för att möjliggöra detta är ett av detaljplanens syften. Bedömningen av omlokaliseringen har inte hanterats i den Integrerade barnkonsekvensanalysen som tagits fram parallellt med planförslaget, eftersom beslutet om omlokalisering fattades i kommunstyrelsen innan arbetet med detaljplanen påbörjades. Konsekvenserna av omlokaliseringen utreddes inför inriktningsbeslutet genom en barnkonsekvensanalys som togs fram enligt Ekerö kommuns mall. Nedan följer en sammanfattning av slutsatserna.

Flytten av skolan innebär att barn i de södra delarna av tätorten får något längre till skolan medan barn i den norra delen får något närmare till skolan. Sammantaget får något fler barn ett längre

avstånd till skolan jämfört med idag. Samtidigt möjliggör flytten att fler bostäder kan byggas centralt i Stenhamra, med gångavstånd både till den nya skolan och övriga målpunkter i centrum. Omlokaliseringen innebär att avstånden till kollektivtrafik utifrån nuvarande hållplatslägen och gång- och cykelvägar ökar, vilket kan missgynna dem som behöver ta sig med buss till skolan. Med en planerad utbyggnad av Uppgårdsvägen enligt översiktsplanen bedöms dock den nya skollokaliseringen innebära en likvärdig tillgång till kollektivtrafik som nollalternativet, förutsatt att det tillkommer en busshållplats på Uppgårdsvägen.

Den nya skollokaliseringen bedöms ge goda förutsättningar för en hälsosam och varierad utemiljö, som främjar fysiska aktiviteter. Den nya Stenhamraskolans skolgård blir lika stor som i det befintliga läget och innehåller bland annat uppvuxen vegetation. Uppgårdsskolans yta minskar något, men detta bedöms inte medföra negativa konsekvenser då Uppgårdsskolans skolgård idag uppfattas som stor och dåligt utnyttjad. En samlokalisering ger förutsättningar för en sammantaget bättre skolgårdsmiljö.

Ur trygghetssynpunkt finns risk att de yngsta barnen upplever närheten till de äldre eleverna som otrygg. En viktig fråga i arbetet med utformningen av planförslaget är därför att säkerställa att det finns utrymme för de yngre barnen att uppehålla sig skilt från Uppgårdsskolans elever. Det aktuella förslaget innebär att Stenhamraskolans elever utöver de ytor som är gemensamma med Uppgårdsskolan även får en egen skolgård som är tydligt separerad från Uppgårdsskolan.

Slutsatsen från dialogen med berörda förvaltningar samt lärare och elever i Stenhamraskolan är att fördelarna med en omlokalisering av Stenhamraskolan överväger de negativa konsekvenserna. Särskilt fokus behöver dock läggas på att arbeta med barns skolvägar och trafikmiljön runt skolan samt att lokalisera de kultur- och fritidsverksamheter som kopplar till skolverksamheten på ett sätt som är gynnsamt både för verksamheterna i sig och för Stenhamra centrum i stort.

Sammanvägd bedömning

Den sammanvägda bedömningen i den integrerade barnkonsekvensanalysen är att det aktuella detaljplaneförslaget innebär positiva konsekvenser för barn. Det är tydligt att den framtida utvecklingen av Stenhamra kan skapa goda förutsättningar för bra livsmiljöer för barn och unga. Behov som har lyfts i dialoger med medborgare, där barn och unga varit delaktiga, kommer till stor del att hanteras. Dock är det viktigt att ha i åtanke vad en detaljplan inte kan styra över och vilka delar som påverkas av politiska beslut och marknadskrafter.

Planeringsinriktningar och rekommendationer

I den framtagna barnkonsekvensanalysen lyfts ett antal punkter som behöver uppmärksammas i det kommande arbetet med utveckling av Stenhamra, både inom ramen för det fortsatta planarbetet och efter att detaljplanen vunnit laga kraft. Nedan följer en sammanfattning av de punkter som är mest relevanta för det fortsatta planarbetet. En komplett redogörelse finns tillgänglig i *Integrerad barnkonsekvensanalys Stenhamra Centrum och Skolområde (Landskapslaget, 2023)*.

- För både nya Stenhamraskolan och Uppgårdsskolan bör entrézonerna och lastzonerna studeras vidare. Detta då det är viktigt att säkerställa en säker trafikmiljö kring skolornas huvudentréer.
- Det är viktigt att det i det fortsatta arbetet säkerställs att de ytor som idag ritats in som skolgård inte blir platser för cykelställ, parkering, angöring och bodar och liknande.

- I det fortsatta arbetet bör man studera hur de gräsytor som är placerade framför Uppgårdsskolan skulle kunna utvecklas till en kvalitativ utemiljö för Uppgårdsskolans elever.
- Den ökade trafikmängden till skolområdet kan medföra nya och ökade risker då det kommer till säkerheten för oskyddade trafikanter. Det är därför viktigt att arbeta både med trafiksäkerhet och med beteendemönster.

FÖRUTSÄTTNINGAR, FÖRÄNDRINGAR OCH KONSEKVENSER

Stads- och landskapsbild

Förutsättningar: Stenhamra ligger på södra Färingsö i ett sprickdalslandskap som präglas av låglänta odlingsmarker omgivna av mindre, kuperade skogsområden. Planområdet ligger i en dalgång som är sammanlänkad med det omgivande åkerlandskapet, Sångaslätten. Norr om planområdet avgränsas planområdet av ett svagt sluttande, skogsbeklätt område och mot söder avgränsas planområdet av bitvis högre belägen småhusbebyggelse. Dalgången, som tidigare utgjordes av åker och ängsmark är till viss del igenvuxen med yngre träd och buskvegetation, men landskapsrummets avgränsningar och riktning är fortfarande avläsbar. En större öppen yta finns bevarad på och runt den grusbelagda bollplan som ligger direkt norr om Uppgårdsskolan. I dalgångens riktning ligger finns gångstråk som leder mot Coop, i korsningen mellan Stenhamravägen och Solbackavägen. Detta är en viktig nod och målpunkt för hela Stenhamra.

Befintlig bebyggelse utgörs huvudsakligen av låg bebyggelse med ett horisonellt uttryck, som understryker det låglänta landskapet. Bebyggelsen syns främst från Uppgårds skolväg, som fungerar som en angoringsgata till Uppgårdsskolan.

Längs skoltomtens norra gräns löper ett dike och en rad med större träd, som skapar karaktär åt platsen.

Norr om planområdet leder ett gångstråk mot det angränsande skogsområdet i nordväst. Det raka stråket utgör en tydlig koppling mot rekreationsområdet.

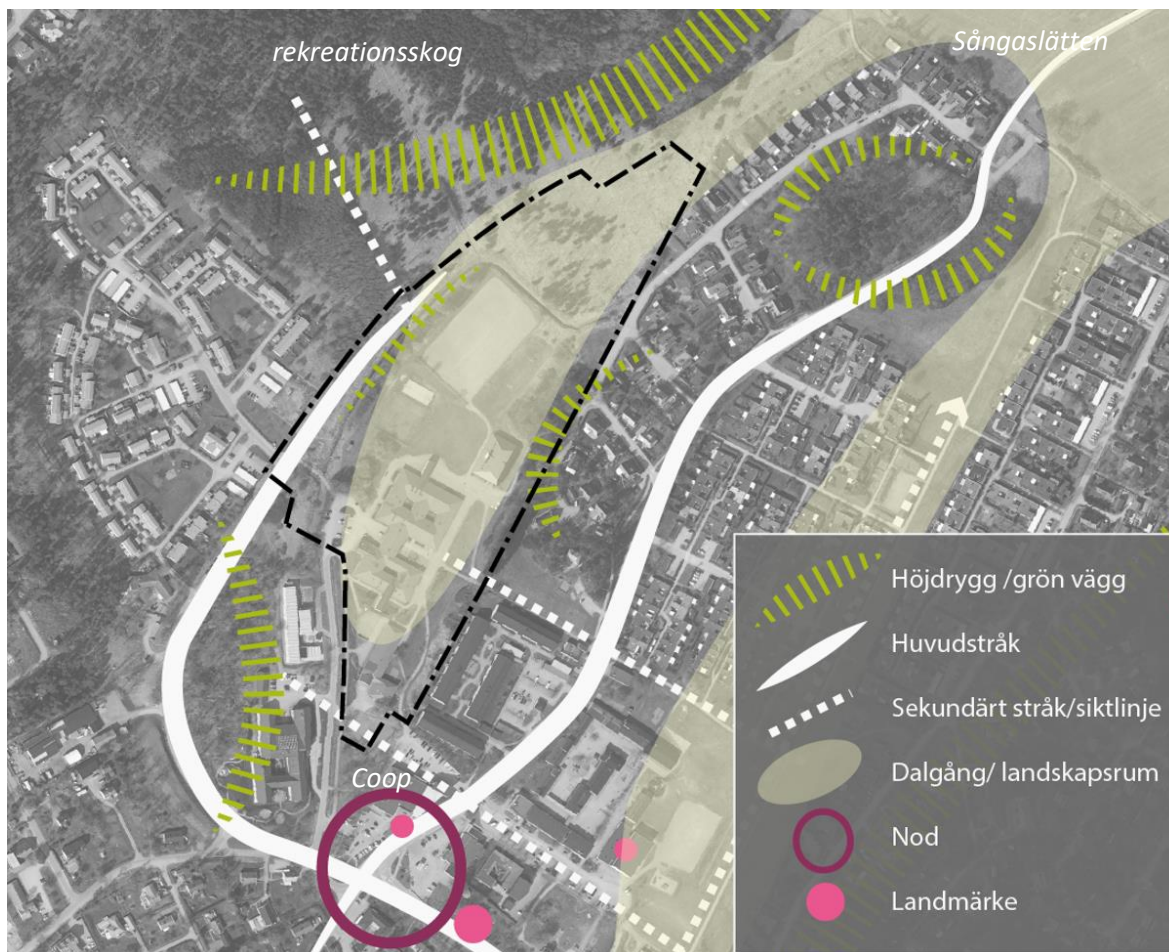

Illustration över landskapsbilden. Bilden visar hur skolområdet ligger i en dalgång, kantad av högre liggande vegetationsområden och bebyggelse.

Förändringar och konsekvenser: Planförslaget innebär att området förtätas med ytterligare bebyggelse anpassade efter befintliga skolbyggnader. Tanken är att bebyggelsen inom området ska kunna uppfattas som en sammanhängande helhet, även om de enskilda byggnaderna präglas av både sin funktion och sin tids formspråk. Tillkommande bebyggelse inordnas i samma riktning som befintlig bebyggelse och placeras fritt i förhållande till den förlängda Uppgårdsvägen. Avsikten är att skapa intrycket av ett campusområde som tydligt skiljer sig från omgivande bostadsbebyggelse. Bebyggelsen ska utformas med utgångspunkt i landskapet och ge ett mer lantligt än urbant intryck. Byggnaderna utformas för att uppfattas som låga för att förstärka dalgångens låglänta karaktär, i kontrast till de omgivande höjpartierna.

Illustration över aktuellt planförslag som visar befintlig och tillkommande bebyggelse i relation till omgivningen. Befintliga byggnader är grå och tillkommande är vita. I illustrationen syns även i svartvitt delar av planområdet för den parallellt pågående detaljplanen för Stenhamra centrum del 2 (KS15/141).

Bebyggelse

Förutsättningar: Samtliga befintliga byggnader inom planområdet tillhör skolverksamheterna Uppgårdsskolan, årskurs 7–9, och Individuella gymnasiet. Båda huvudbyggnaderna är enplansbyggnader från 1980-talet i rött tegel och liggande rödmålad träpanel med flacka, valmade tak. Norr om Uppgårdsskolans huvudbyggnad ligger en idrottshall i rött tegel och mörk träpanel. Övriga delar av planområdet är idag obebyggda. Gestaltningen karaktäriseras av en tydlig horisontallitet, med fönsterband och en framträdande horisontell takfot. Byggnaderna är uppdelade på mindre volymer, som i vissa lägen omfamnar mindre rumsbildningar. Volymerna är orienterade efter landskapets riktning och förhåller sig fritt till angränsande vägar.

Utblick över bollplanen mot område där den nya Stenhamraskolan avses placeras.

Uppgårdsskolans idrottshall i rödbrunt tegel och mörk träpanel med fönsterband och karaktärsfull

Uppgårdsskolan sedd från nordöst. På bilden framgår tydligt byggnadens karaktärsfulla fönsterband och valmade tak. I förgrunden syns parkstråket som leder mot centrum.

Förändringar: Detaljplanen möjliggör dels en ny skola för årskurs F-6, dels en ny idrottshall med anslutande lokaler för fritidsverksamhet för barn i årskurs 4–9. Hela bebyggelseområdet föreslås regleras med markanvändningsbestämmelsen **S - Skola**, som syftar till att inrymma såväl befintliga som nya skol- och fritidslokaler, kommunikationsytor och skolgård.

De nya byggnaderna ligger placerade norr om den befintliga Uppgårdsskolan, på var sin sida av en ny större aktivitetsyta med bollplan. Utöver dessa byggnader ger planen utrymme för vissa skolkomplement, till exempel förråd, samt mindre byggnader för teknisk försörjning. Skärmtak, högst 20 kvm stora, får uppföras inom hela skolområdet utöver angiven byggrätt. Syftet är att möjliggöra exempelvis väderskyddade cykelparkeringar eller lekanordningar på gården.

Detaljplanen bekräftar även befintlig bebyggelse samt ger utrymme för kompletterande bebyggelse i anslutning till densamma. Syftet är att möjliggöra en framtida utbyggnad av Uppgårdsskolan vid behov.

Illustrationsplan över skolområdet (Nivå, 2023)

Detaljplanen reglerar gestaltningen av bebyggelsen, med utgångspunkt i de kvalitéer som präglar Uppgårdsområdets befintliga bebyggelse. Avsikten är att ansluta till den lantliga och landskapsanpassade karaktären, där låga byggnader ligger placerade i dalgångens sträckning. Områdets campuskaraktär förstärks och utgör en kontrast till de mer centrala delarna av Stenhamra, som avses utvecklas mot en tät småstadskärna.

För skolområdets befintliga byggnader samt tillkommande skolbyggnad gäller följande gestaltungsbestämmelser som samtliga syftar till att säkerställa en gestaltning anpassad efter Uppgårdsområdets särdrag:

f₁-Fasadmaterial ska vara rött tegel eller träpanel i kulör anpassad efter skolområdets ursprungliga färgskala. Avsikten är att byggnaden ska knytas samman med befintlig skolbebyggelse, men att nya kulörer kan tillkomma som samspelar med den ursprungliga färgskalan. Tegel kan även utföras som skärmtegel i rödbruna toner. Nedanstående kulörschema, baserad på inmätta kulörer kompletterat med nya, ger en inriktning på färgval, som kan kompletteras med andra platsanpassade kulörer eller gråtoner. Generellt gäller att bruna, röda och gråbruna/brunsvarta toner kan exponeras över större ytor, medan blått används mer restriktivt, på detaljer.

4020-B10G, 3010-B10G, 2002 B, 6020-Y10R, 7010-Y10R, 6020-Y90R, 4030-Y70R, 4050-Y80R

För tegelfasaden bör en anpassning ske efter det röda tegel som finns på befintliga byggnader, vilket framgår av nedanstående bilder:

Fasadutsnitt som visar olika rödbruna toner från Uppgårdsskolan (till vänster) samt Individuella gymnasiet (i mitten). Till höger syns exempel på tegel med mer bruna toner, som skulle kunna passa i området.

f₃-Byggnad ska utformas med valmade tak eller med tak som samspelar med detta uttryck. Avsikten är att ge intryck av låglutande tak, utan tydlig takriktning på de olika byggnadsvolumerna. Takformen ska bidra till att ge byggnaden ett horisontellt och lågmälat uttryck. Bestämmelsen innebär att mindre exponerade delar av taket kan utföras på annat sätt än med valmade tak, men att formen och uttrycket ska anpassas med denna karaktär i åtanke. Högre gavlar som kan ge ett vertikalt intryck ska till exempel undvikas.

f₄-Fasader ska utformas med horisontella fönsterband och ett tydligt horisontellt uttryck. Avsikten är att fönsterband ska utgöra en betydande del av fasadens komposition, men att även andra fönsterplaceringar ska kunna förekomma. De horisontella fönstren ska skapa ett harmoniskt samspel mellan ny och befintlig bebyggelse. Höjden på fönsterbanden kan varieras för att ge utrymme för fönster med lägre bröstningshöjd. Slutna partier kan integreras i fönsterbanden, men gestaltas som en del av dessa. Avbrott i fasadband kan förekomma vid till exempel entréer, men får inte bli dominerande.

För hela planområdet gäller en generell bestämmelse som anger att *tak får om ej annat anges utföras med papp, falsad svart plåt eller med vegetationsbeklädnad*. Syftet är att ansluta till områdets nuvarande karaktär, där byggnaderna har papptak, men också att möjliggöra för andra material som kan anpassas till detta uttryck och bidra med nya värden.

Illustration över möjlig takbeklädnad. Till vänster syns papptak på Uppgårdsskolan. I mitten bandplåt och till höger vegetationstak med sedum.

Undantaget från ovanstående bestämmelse är vissa delar av den nya skolbyggnaden samt idrottshallens lågdelar. För dessa gäller **f₇** – *Exponerade takytor ska utföras i falsad svart plåt eller med vegetationsbeklädnad*. Syftet är att säkerställa att de tak som kommer att utgöra en viktig del av byggnadernas gestaltning utformas med särskild omsorg. De ytor som avses är taken på idrottshallens lågdelar samt de sluttande tak som utgör en viktig del av den nya skolans uttryck (se bild nedan).

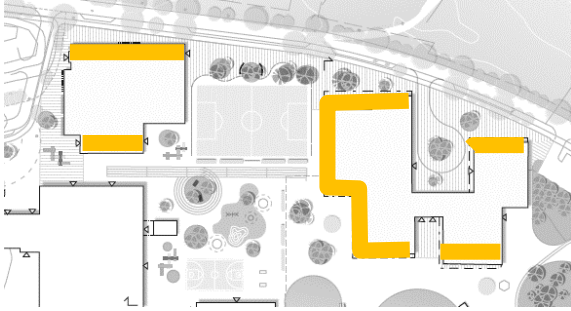

Illustration som visar principiellt läge för de tak som ska utföras med tak i plåt eller med vegetationsbeklädnad. Läget anpassas efter bebyggelsens exakta utformning.

Nya Stenhamraskolan

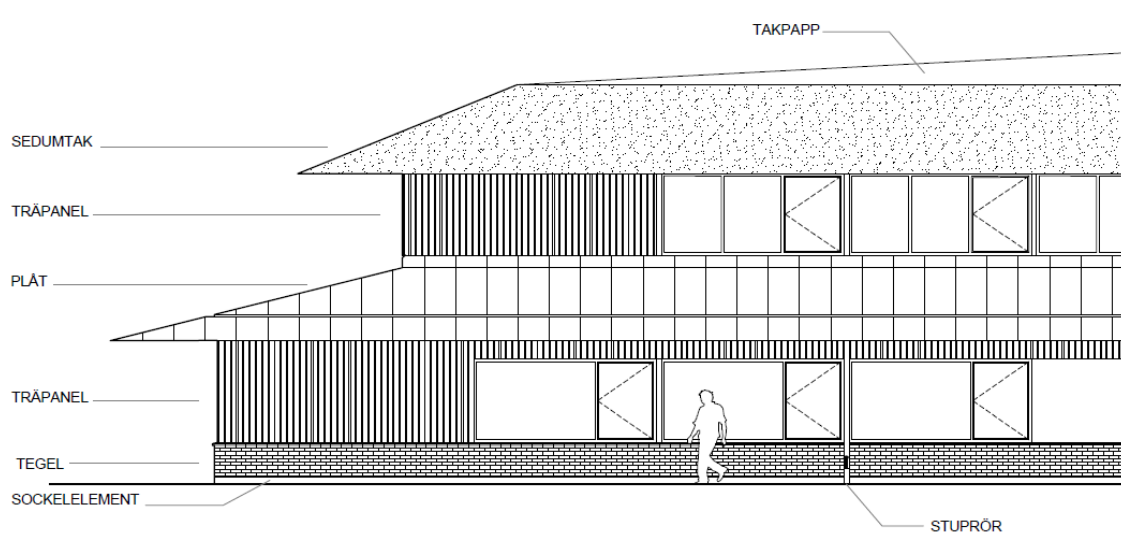
Den nya Stenhamraskolan uppförs i två våningar. Skolan har utrymme för 720 elever, med lärosalar, specialsalar, matsal med mera. Byggrätten omfattar en flexibel yta, inom vilken den nya skolbyggnaden kan placeras.

I planförslaget öppnar sig entréer sig i olika riktningar. Mot den förlängda Uppgårdsvägen placeras en inlastningszon samt tillgänglig angöring till skolan. Entréer finns även in mot skolgården och den aktivitetsyta som placeras mellan skolorna.

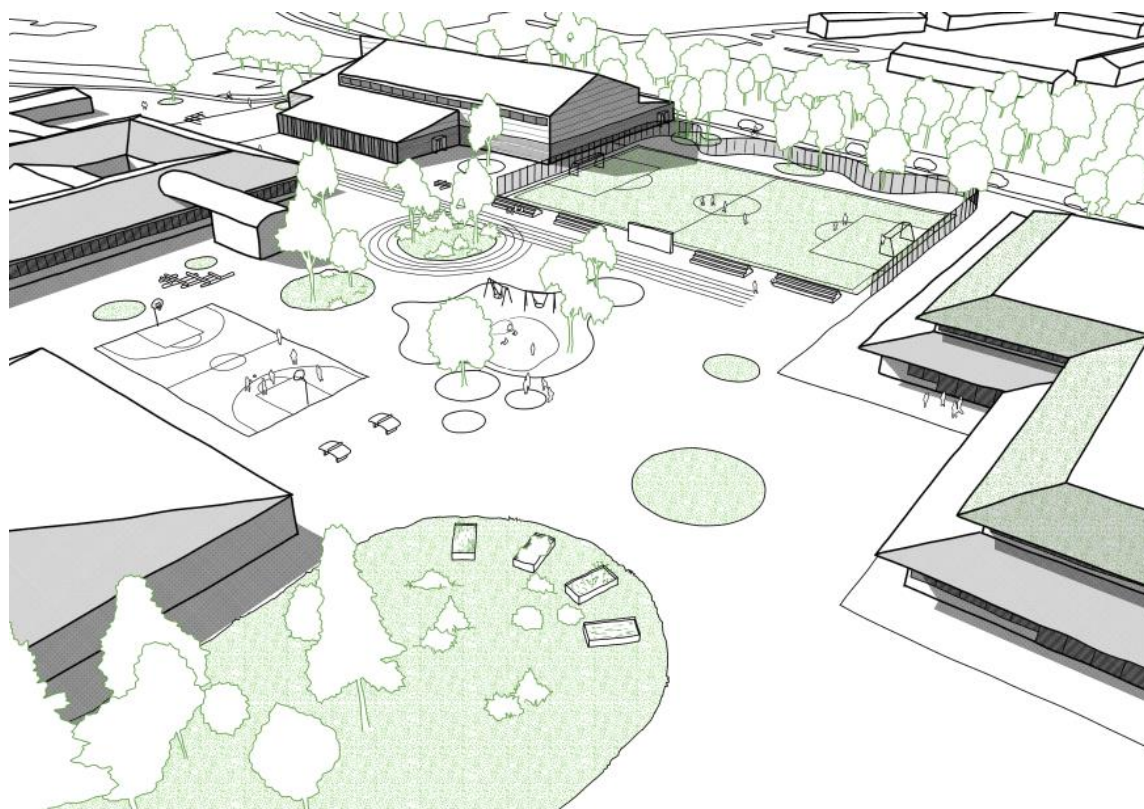
Byggnaden föreslås utformas med ett karaktärsstarkt taklandskap, med utskjutande tak som bildar en skyddad zon utmed byggnadens fasader. Taken föreslås utföras som svagt sluttande och delvis vegetationsklädda närmast utmed fasaderna, men med en större, flackare yta på byggnadsvolymernas mitt. De exponerade, utskjutande takytorna utgör en viktig del av byggandens gestaltning och skapar ett något svävande uttryck. De flacka ytorna på mitten av taken, med omkring 3–5 graders lutning, kan nyttjas för exempelvis placering av solceller och ventilationsanordningar.

Nockhöjden sätts till som högst 9 meter, vilket medger bebyggelse i två våningar. För att hantera byggandens skala införs planbestämmelser som syftar till att ge byggnaden ett mer småskaligt intryck. Byggnaden ska vara uppdelad i flera tydligt avläsbara volymer, med som längst 42 meter långa fasader (**f₂**). Avsikten är att bryta ner skalan på bebyggelsen och skapa utrymme för skyddade platser runt byggnaden.

Utöver det regleras skalan även genom en bestämmelse om att *Byggnad i två plan ska utföras med minst 50% av fasadlängden med indragen övervåning. Indraget ska vara minst 3 meter. Våningarna ska förses med utkragande tak/takfot om minst 1,5 meter på båda våningsplanen på minst 50% av fasadlängden (f₃)*. Avsikten är att ansluta till Uppgårdsskolans karaktärsdrag och låga skala, även om byggnaden uppförs i två våningar. Bestämmelsen syftar till att säkerställa att det finns en avläsbar takfot runt första våningsplanet, som därmed möter skalan i den befintliga Uppgårdsskolan.

Principelevation som visar förslag till utformning av Stenhamraskolan. Byggnaden föreslås utformas med utskjutande tak beklädda med vegetation och svart plåt. Fasaden föreslås utföras med band i rött eller rödbrunt tegel närmast marken och fasadband med fönster varvat med slutna partier med träpanel i färgskala enligt bestämmelse f1.

Vy över aktivitetsytan som kopplar samman Stenhamraskolan och Uppgårdsskolan. Längst upp i bilden syns den nya Idrottshallen, med en lägre del innehållande fritidsgård närmast Uppgårdsskolan. Till vänster i bilden syns Uppgårdsskolan och den befintliga idrottshallen. Till höger i bilden ses den nya Stenhamraskolan. Av bilden framgår hur skolan avses att utformas med låglutande, utskjutande tak och en indragen övre våning.

Idrottshall och fritidsverksamhet

En ny idrottshall placeras i anslutning till Uppgårdsskolan. Idrottshallen planeras med fullstora mått, med plats för upp till 100 åskådare, utrymme för truppergymnastik samt åtta omklädningsrum, cafeteria m.m. I anslutning till idrottshallen placeras även en fritidsgård/fritidsklubb som vänder sig till barn i årskurs 4–9.

Byggnaden föreslås att öppnas upp med entréer i varje hörn. Det innebär att såväl omklädning/idrottshall som fritidsverksamheten ges två entréer var. Båda verksamheterna kan därmed nås både inifrån skolområdet, från aktivitetsplatsen och från angränsningen vid Uppgårdsskolväg. Syftet är att ge byggnaden en välkomnande, öppen karaktär och att underlätta tillgängligheten samt bidra till en tryggare miljö runt byggnaden.

Idrottshallen har en omfattande volym, med en nockhöjd på 14 m. Anslutande lokaler för omklädning, fritidsverksamhet m.m. uppförs i en våning utmed en stor del av byggnadens fasader, både mot Uppgårdsskolan och mot Uppgårdsvägen, och ansluter därigenom till Uppgårdsskolans skala. Den lägre höjden bidrar både till en upplevd småskalighet i ögonhöjd och är gynnsam för vind- och solljusförhållanden.

Byggnaden föreslås utformas med ett tydligt släktskap med den nya skolbyggnaden, men dess funktion kräver i viss mån en annan volymhantering som också påverkar gestaltningen. Idrottshallens stora volym kantas av lägre byggnader, som i skala möter angränsande skolbyggnad. För byggnaden gäller följande fasadutformningsbestämmelse:

f₆ - Fasadmateriäl i entréplan ska utgöras av rött tegel. Fasadmateriäl i övriga delar av byggnaden får utgöras av rött tegel, träpanel eller skivmaterial med matt yta, i kulör som anpassats till området's färgskala. Fasad i skivmaterial ska utformas medvetet, anpassad till övriga skolområdet's särdrag.

Avsikten är att byggnadens bottenvåning i tegel tydligt ska knyta an till övriga byggnader inom skolområdet. Kulörskalan bör för tegel vara röd eller röd med större inslag av bruna toner. Fasadpartier i trä ska vara densamma som för skolområdet i stort, men kan kompletteras med harmoniserande träkulörer.

Fasad i skivmaterial ska, om det förekommer, utformas medvetet och harmoniera med skolområdet's särdrag. Det innebär att skivmaterial genom dimensioner och orientering ska bidra gynnsamt till byggnadens fasadkomposition och till exempel förstärka byggnadens horisontallitet för att ansluta till området's karaktär.

f₈ - Fasad ska uppföras uppglasad till minst 60%.

Bestämmelsen gäller byggnadens lågdelar. Den syftar till att skapa ljusa och öppna fasader längs Uppgårdsvägen och det stråk som skapas mellan Uppgårdsskolan och idrottshallen för att bidra till en trygg och välkomnande utemiljö runt skolan.

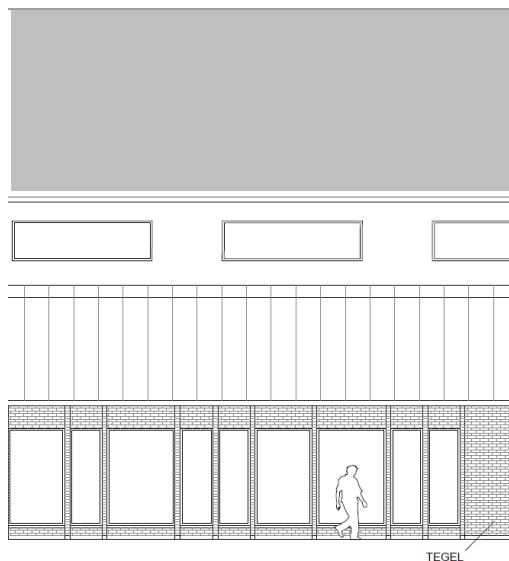
Fasadutsnitt från idrottshallen som visar exempel på fasadutförande:

Papptak på högdal

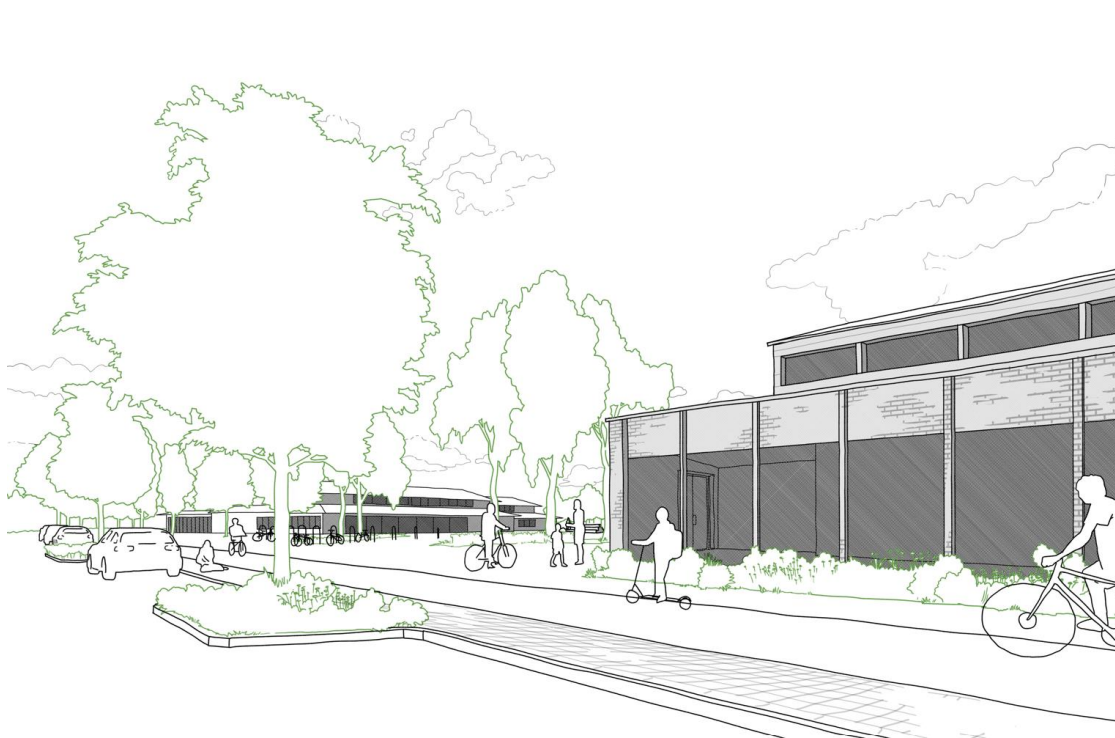
*Träpanel eller skivmaterial på övre del av byggnaden.
Horisontella fönsterband.*

Falsat plåttak på exponerade, låga tak

*Tegel i bottenvåning.
Bearbetad fasad med höga fönsterband*

Vy mot skolområdet från Uppgårds skolväg. Till vänster i bild syns den nya idrottshallen och fritidsgården och till höger syns befintliga Uppgårdsskolan. I bakgrunden anas den nya Stenhamraskolan. Av bilden framgår hur den nya bebyggelsen anpassas till den befintliga, med tydlig horisontallitet och fönsterband (bild: Ekerö kommun).

Vy från Uppgårdsvägen som visar del av idrottshallen till höger i bilden. Mot gatan föreslås en lägre volym med tegelfasad innehållande omklädningsrum. I bakgrunden syns Stenhamraskolan genom en rad av befintliga träd som sparas på skolgården. (bild: Ekerö kommun)

Befintliga byggnader

Befintliga byggnader inom skolområdet har i *Kulturmiljöutredning för Stenhamra centrum* (Norconsult, 2022) bedömts ha ett visst kulturhistoriskt värde. Skolan är ett bra exempel på tidstypisk skolarkitektur där klassrummen är placerade kring gemensamma ljusgårdar. Befintliga byggnader ges stöd i detaljplanen. Visst utrymme ges även för komplettering av befintliga byggnadsvolymer. För att värna bebyggelsens särdrag införs en särskild varsamhetsbestämmelse:

k₁ – *Byggnadens karaktär avseende fasadmateriäl, taklutning och fönstersättning, ska beaktas vid om- och tillbyggnad.* Avsikten är att bevara karaktären på befintliga byggnader, både med hänsyn till byggnadernas kulturhistoriska värden och för att skapa en sammanhållen gestaltning i området. Bestämmelsen innebär inget hinder för komplettering och tillbyggnader, och den ställer inte heller krav på bevarande av bebyggelsen. Detta omfattar bland annat fasadmateriäl (tegel och trä), den valmade takformen och de tydliga fönsterbanden, se beskrivning av befintlig bebyggelse på sida 19–20.

Utöver varsamhetsbestämmelsen regleras bebyggelsen med samma utformningsbestämmelser som tillkommande bebyggelse (**f₁**, **f₃**, **f₄**). Det innebär att i det fall en byggnad eller byggnadsdel skulle rivas och ersättas med ny bebyggelse ska den tillkommande bebyggelsen anpassas efter områdets karaktär.

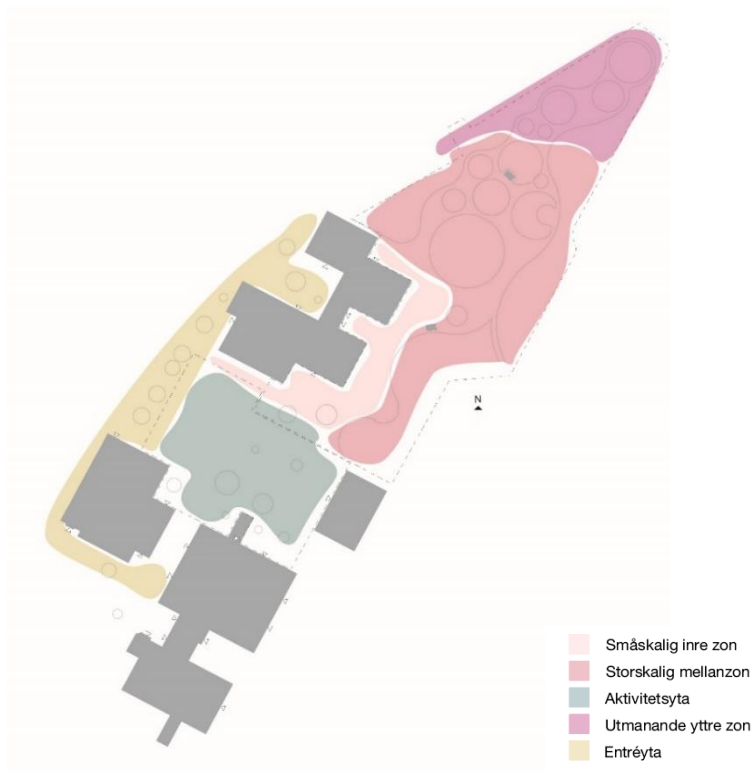

Illustration över skolgårdens zoner (Nivå, 2023)

Offentliga rum och platser

Lek- och rekreationsområden

Förutsättningar: På Uppgårdsskolans skolgård finns en grusplan, en multisportyta med basketkorgar och flera öppna gräsytor. Grusplanen har mått som motsvarar en 11-manna fotbollsplan. Yterna bedöms idag vara i förhållandevis dåligt skick och endast multisportplanen används i någon större utsträckning under raster. I anslutning till skolan finns även en idrottshall och två tennisplaner. I den norra delen av planområdet finns ett grönområde som inte nyttjas som rekreationsområde idag.

Området ligger i nära anslutning till Stenhamraspåret och har goda anslutningar till Borgenparken som båda utgör viktiga rekreationsområden för Stenhamra.

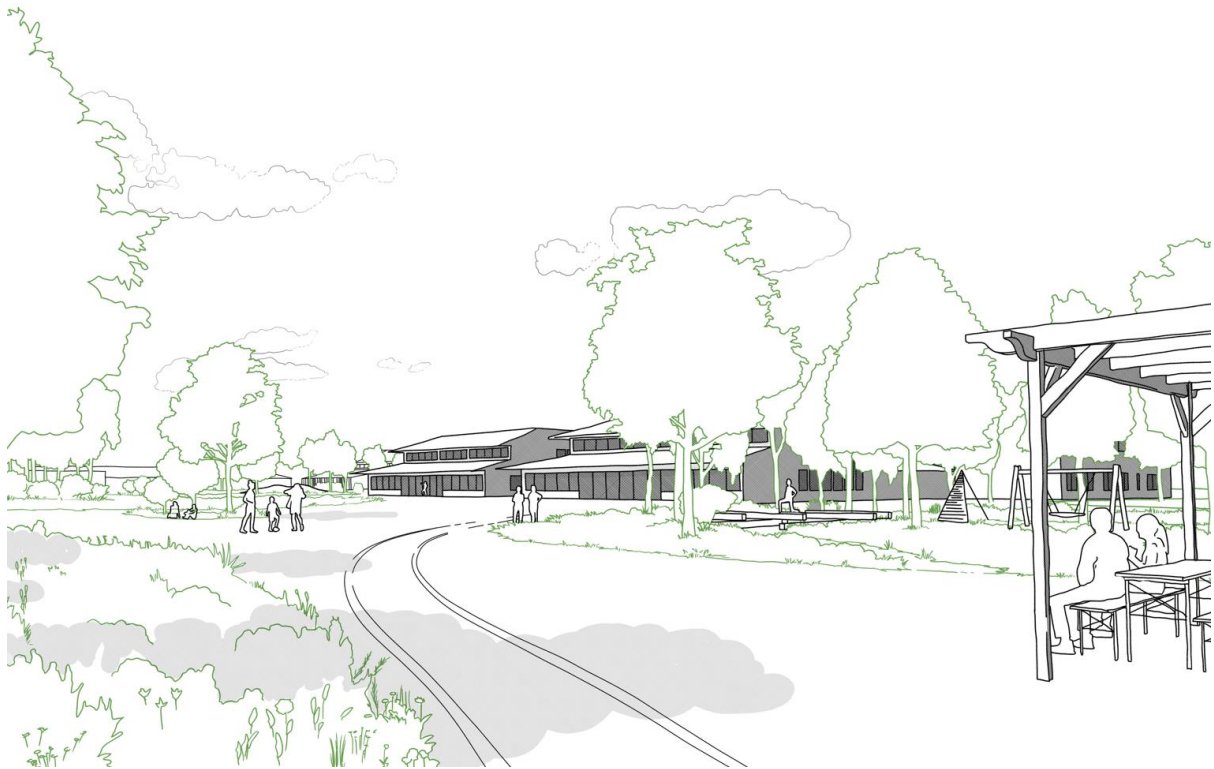
Förändringar: Planförslaget innebär att nya, upprustade skolgårdsytor skapas och ersätter de lek- och bollspelsytor som finns i området idag. Mellan Uppgårdsskolan, idrottshallarna och den nya Stenhamraskolan planeras ett aktivitetsområde som kan nyttjas av både ungdomar och yngre barn. På ytan planeras bland annat en större bollplan, som kan användas för skolidrott, raster och matchspel för yngre spelare (7-mannalag) samt flera mindre ytor inklusive bland annat en basketplan. Intill bollplanerna föreslås hängmöbler som är omgärdade av häckplanteringar. Denna kombination innebär valmöjligheter för eleverna. Det går att sitta mer avskilt från aktivitetsområdet eller som åskådare vänd mot basketplanen.

Öster och norr om den nya skolbyggnaden planeras skolgården specifikt rikta sig till barn i årskurs F-6. Här ryms olika lektytor och ett större inslag av sparad natur.

Skolgården kan efter skoltid nyttjas av allmänheten. Avsikten är att aktivitetsområdet ska fungera som en målpunkt för boende i närområdet och tillsammans med idrottshallen utgöra en aktiv och levande miljö även under kvällar och helger.

För att säkerställa kopplingen mellan centrala Stenhamra och Stenhamraspåret planeras ett parkstråk samt en gångpassage (x₁) över skolgården, mellan aktivitetsytan och den nya Stenhamraskolan. I parkstråket finns utrymme för anläggande av en gångbana mellan skolan och bostäderna längs Fållvägen.

Illustrationen ovan visar de olika zonerna inom skolgården där de norra och östra delarna är uppdelade i en inre, en mellan och en yttre zon som fyller olika funktioner. I den småskaliga inre zonen finns förutsättningar för lugnare aktiviteter knutna till den pedagogiska verksamheten såsom väderskyddade sittplatser. Den storskaliga mellanzonen erbjuder utrymme för rörelse i många olika riktningar och ett flertal redskap som främjar en rörelsefylld lek. Den utmanande yttre zonen innehåller mer inslag av växtlighet som ska ge möjlighet för skoleleverna att uppleva känslan av att vara ifred. En stor del bevarad naturmark förstärker den vilda karaktären.

Vy mot nya Stenhamraskolan från skolgården sydöst om byggnaden. Till vänster i bild syns den befintliga naturkulle som integreras som en del av skolgården. Av bilden framgår hur Stenhamraskolan utformas med flera sammansatta volymer. Till höger syns sparad vegetation av uppvuxna träd. Dessa ytor möjliggör skugga, naturlek och omhändertagande av dagvatten. (bild: Ekerö kommun)

Konsekvenser: Planförslaget bedöms ge möjlighet till en stimulerande och utvecklande skolgårdsmiljö för både yngre och äldre barn. Båda skolgårdarna är tillräckligt stora för att klara Boverkets riktlinje om 30 kvm friyta per barn. Den planerade aktivitetsytan utgör ett värdefullt tillskott av lek- och aktivitetsytor i den nordöstra delen av Stenhamra.

Idag finns stora grönytor av impedimentkaraktär som inte nyttjas för rekreation eller i skolverksamheten. Genom ett tillskott av nya funktioner bidrar utvecklingen även till att skapa ett mer effektivt och välorganiserat skolområde

Omgivningar och service

Förutsättningar: Stenhamra tätort har ca 3500 invånare vilket är ca 13 % av Ekerö kommuns befolkning. I Stenhamra centrum och vid Svanhagenkorset finns Färingsös största utbud av service, arbetsplatser och handel. I Stenhamra finns förutom matbutik ett församlingshem, bibliotek, fritidsgård, pizzeria, konditori, gym, återvinningsstation, frisör, två skolor, flertalet förskolor, en vårdcentral och ett särskilt boende för äldre.

Parallellt med den aktuella planen pågår Detaljplan för Stockby 2:63 och 3:69 m.fl. (Stenhamra centrum, del 1 Dnr 2020.01.214 /KS19/202) samt Detaljplan för del av Stockby 3:19 m.fl. (Stenhamra centrum, del 2 Dnr KS15/141) som syftar till att möjliggöra två nya förskolor respektive en utveckling av centrumområdet med bostäder och verksamheter. I samband med att de nya förskolorna färdigställs planeras den pågående förskoleverksamheten i Stenhamra centrum att flyttas till någon av de nya lokalerna. Detaljplanen för Stenhamra centrum del 2 kommer att möjliggöra för ett tillskott av lokaler för centrumändamål och handel i Stenhamras kärna vilket kommer att öka serviceutbudet.

Förändringar: Genom att Stenhamraskolan flyttas till ett nytt och mer ändamålsenligt läge ges större möjlighet att utveckla Stenhamras mest centrala delar med bostäder och verksamheter, och därigenom stärka Stenhamra centrum som mötesplats. Planförslaget innebär även att Stenhamra kompletteras med en ny idrottshall, som bland annat ska rymma plats för en publik på 80–100 personer. Den nya idrottshallen kommer att utgöra en målpunkt för ett större omland och innebär ett viktigt komplement av idrottsverksamheten i kommunen, i linje med ambitionerna i kommunens idrottspolitiska program.

Naturmiljö

Förutsättningar: Naturen i planområdet utgörs av grönstråk av gräsmarksytor, brynområden av buskar och träd och igenväxningsmark. En naturvärdesinventering med syfte att beskriva och värdera planområdets naturmiljöer av betydelse för biologisk mångfald har genomförts (Calluna, 2022). Vid inventeringen registrerades åtta naturvärdesobjekt. Två av dessa objekt har påtagligt naturvärde (naturvärdesklass 3) och de övriga har ett visst naturvärde (naturvärdesklass 4).

Objekten med påtagligt naturvärde är båda belägna i planområdets norra delar, i ett idag obebyggt grönområde vars markanvändning i gällande detaljplan är angiven som skola. Det första objektet är en igenväxningsmark med en mångfald av blommande och bärande träd och buskar. Bland buskarna dominerar hagtorn men slån, nypon, en och berberis förekommer också. Träden utgörs främst av tall, björk, vildapel och päron. Inom området har naturvårdsarterna stor blåkllocka och gråskimlig fladdermus påträffats. Det utpekade området sträcker sig även utanför planområdet och omfattar hela igenväxningsmarken. Det andra objektet är en del av samma igenväxningsmark där koncentrationen av bärande träd och buskar är särskilt hög.

I inventeringen konstateras det att underlaget inte är tillräckligt för att bedöma om planen riskerar att utlösa förbud enligt artskyddsförordningen för gråskimlig fladdermus. Observationerna som ligger till grund för bedömningen har dock gjorts utanför inventeringsområdet. För övriga identifierade naturvårdsarter riskerar planen inte att utlösa något förbud enligt artskyddsförordningen.

Inom planområdet finns en allé bestående av elva stycken oxlar som är belägna vid parkeringen utanför Uppgårdsskolans västra entré. Alléträd omfattas av generellt biotopskydd enligt 7 kap. 11§ miljöbalken. Allén ingår i ett naturvårdsobjekt med visst naturvärde, som utöver allén även innefattar en brynmiljö och en upplagsplats med blommande och bärande träd samt fåltskikt.

Naturvärdesobjekt inom och i direkt anslutning till det aktuella planområdet (Calluna, 2022). Siffrorna i kartan är numret på det aktuella naturvärdesobjektet. Färgerna hänvisar till om det är naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde) eller naturvärdesklass 4 (visst naturvärde).

Förändringar: Planförslaget innebär att stora delar av igenväxningsmarken som finns i den norra delen av planområdet tas i anspråk för den nya skolgården. Skolområdets disposition och tänkta användning innebär att merparten av det värdefulla naturområdet i områdets norra del placeras inom skolgårdsområdet eller planläggs som park. Avsikten är att skolgården ska utformas så att värdefulla träd och annan vegetation kan sparas och utgöra ett kvalitativt tillskott till skolgårdsmiljön. Området kommer emellertid delvis att hårdgöras och områdets vilda karaktär förändras.

I kommande skede ska en artinventering tas fram för att säkerställa att den påträffade arten gråskimlig fladdermus inte riskerar att påverkas av den föreslagna utvecklingen.

Detaljplanen skyddar delar av den vegetation som bedöms som värdefull med planbestämmelsen Trädet får endast fällas om det är sjukt eller utgör en säkerhetsrisk (**n₂**). Marklov för fällning av Detaljplan för del av Stockby 1:298 (Stenhamra skolområde)

2023-04-06
SAMRÅDSHANDLING

värdefulla träd (**a₁**) införs därutöver i planen. Dessa bestämmelser omfattar bland annat delar av träden utmed diket. Oxellålen i anslutning till entréplatsen omfattas av biotopskydd och skyddas därigenom.

Diket planeras att kulverteras eller tas bort i stora delar för att ge plats för den planerade idrottshallen, skolbyggnaden och skolgården. Närliggande vegetation såsom den trädrad som kantar diket bevaras i den mån det är möjligt.

Konsekvenser: Genomförandet av detaljplanen bedöms medföra måttliga negativa konsekvenser ur naturmiljösynpunkt. Den igenväxningsmark av påtagligt naturvärde som identifieras i naturvärdesinventeringen är betydligt större än den del som påverkas av den planerade skolgården och sträcker sig utanför planområdet. Skolgårdens utformning har anpassats för att bevara värdefulla träd i den utsträckning det är möjligt.

Jämfört med gällande detaljplan, som medger bebyggelse på stor del av området, innebär det aktuella planförslaget att fler av områdets naturvärden skyddas.

Kulturmiljö

Förutsättningar: En övergripande kulturmiljöutredning har tagits fram inom ramen för planarbetet med detaljplanen för Stenhamra centrum (Detaljplan för Stockby 3:19 mfl, Stenhamra centrum del 2). Kulturlandskapet kring Stenhamra och dess föregångare Stockby har formats utifrån områdets naturgivna förutsättningar, försörjningsmöjligheter, samhällsutvecklingen i stort och närheten till Stockholm. Utvecklingshistorien kan på olika sätt knytas till karaktärsdrag och egenskaper som är avläsbara i miljön. I Stenhamra är det framför allt de goda förutsättningarna för jordbruket som under järnåldern ledde till en bybildning som sedan präglade utvecklingen fram till slutet av 1800-talet. Med etableringen av stenbrottet vid denna tid inleddes en utveckling där det agrart präglade området omvandlades till Ekerö kommuns näst största tätort på 1960–70-talet.

Den närmast explosiva bebyggelseutvecklingen vid skiftet av 1960- och 70-talet följdes av en tid med betydligt lugnare utveckling i Stenhamra. Under vårterminen 1980 togs Uppgårdsskolans högstadium i bruk. Skolan är ett bra exempel på tidstypisk skolarkitektur där klassrummen är placerade kring gemensamma ljusgårdar. Området kring Uppgårdsskolan pekas ut som kulturhistoriskt värdefullt i kulturmiljöutredningen, med skolans karaktäristiska planform och bebyggelse som värdebärande element.

Uppgårdsskolans omgivning är delar av Stenhamras tidigare gårds- och odlingslandskap. Gårds- och odlingslandskapet i Stenhamra har fler och tydligare värdebärande egenskaper inom centrumområdet, men i grönområdet väster om skolan är rester av gårds- och odlingslandskapet synligt genom grova lövträd som står kvar i anslutning till den tidigare bybebyggelsen. Norr om skolan finns många samlingar av fruktträd som bland annat är rester av den inriktning mot fruktodling som jordbruket på Färingsö fick i början av 1900-talet.

Förändringar och konsekvenser: Planförslaget innebär att områdets tidstypiska skolbebyggelse kompletteras med nya byggnader, vilka ges ett tydligt släktskap med de befintliga. Ingen påverkan på befintlig bebyggelse är aktuell i dagsläget, men planen ger utrymme för kompletteringar av befintliga byggnadsvolymer. Planbestämmelser säkerställer att tillkommande bebyggelse ska utföras med de särdrag som är typiska för områdets bebyggelse, detta regleras genom bestämmelser som byggnadernas utformning. En eventuell tillbyggnad till befintliga byggnader kan komma att påverka det kulturhistoriska värdet, men planen bedöms bidra till ett stärkt skydd

av kulturmiljön eftersom tidigare gällande detaljplan medgav utbyggnad utan att styra dess utformning med varsamhetsbestämmelser.

Tillkommande bebyggelse kommer att innebära en påverkan på det tidigare odlingslandskapet genom att delar av den tidigare öppna dalgången bebyggs. Delar av odlingslandskapet, till exempel rester av kulturträd, kommer att kunna sparas och utgöra en del av den nya skolgården. Skolgården kommer också till stor del att kunna behålla delar av dalgången öppen. I nuläget pågår igenväxning av odlingslandskapet och de alternativa scenarier som är relevanta att jämföra aktuellt planförslag med är antingen en fortsatt igenskogning av området eller ytterligare bostadsbebyggelse. I jämförelse med dessa scenarier bedöms alternativet med skola och tillhörande skolgård vara mer gynnsamma för upplevelsen av kulturlandskapet.

Gator och trafik

Gång- och cykelvägar

Förutsättningar: Det befintliga gång- och cykelvägnätet inom planområdet utgörs av friliggande gång- och cykelbanor i parkmiljö som leder till Uppgårdsskolans entréer i öst och väst. Ett gång- och cykelstråk knyter samman Uppgårdsvägen med stråket längs Uppgårds skolväg via en parkeringsyta. Vissa av stråken är väl sammankopplade med det övergripande gång- och cykelnätet i Stenhamra, det gäller exempelvis det öst-västliga stråk som sträcker sig från Klevbergsvägen till Uppgårdsskolans östra entré och till skolans gymnastiksal. Detta stråk passerar även den planerade nya förskolan, och är därmed en viktig skolväg för barn i alla åldrar. Andra stråk fyller en viktig funktion men saknar tydliga länkar till det övergripande nätet, såsom det som leder från Coops baksida till Uppgårdsskolan.

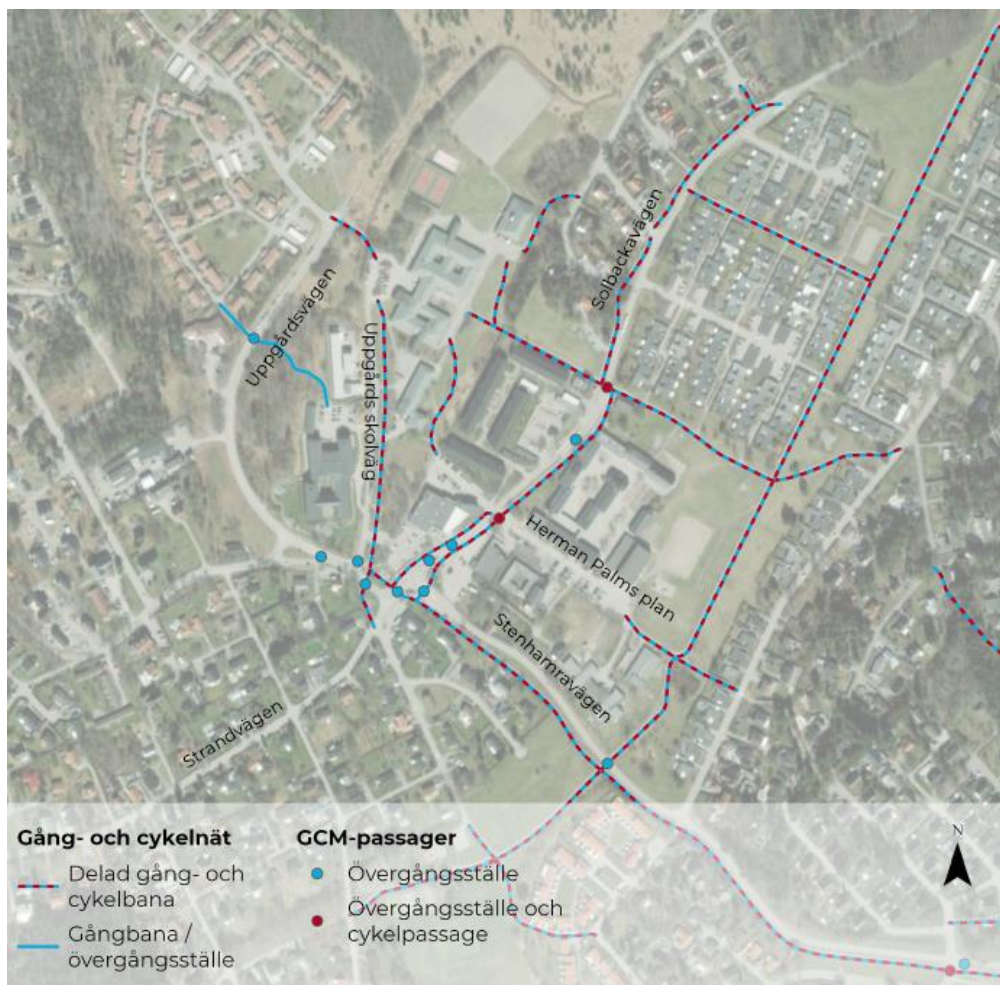

Illustration över befintligt gång- och cykelnät i centrala Stenhamra (WSP, 2022).

Förändringar: I utformningen av Stenhamra centrum ska gångtrafiken vara det högst prioriterade trafikslaget, även cykel ska prioriteras högt. Det ska vara enkelt, självklart, säkert och tryggt att cykla till och genom Stenhamra. Det gäller inte minst för skolbarn och ungdomar. När bra förutsättningar för oskyddade trafikanter skapas kan en stor del av kortare bilresor inom tätorten undvikas.

I den trafikutredning som tagits fram inom ramen för planarbetet (WSP, 2022) har en analys av befintliga och planerade målpunkter i Stenhamra genomförts som fungerar som ett underlag för att bedöma vilka stråk som kommer att bli viktiga för fotgängare och cyklister. Analysen visar att det finns brister i infrastrukturen som bör åtgärdas för att underlätta resor med gång och cykel. Flytten av skolan kommer att innebära att fler barn rör sig över Solbackavägen, vilket ställer höga krav på de öst-västra stråkens utformning.

Inom den aktuella detaljplanen planeras för ett grönstråk med en gång- och cykelväg som sträcker sig i nord-sydlig riktning längs den östra sidan av skolområdet. Stråket bidrar till att knyta samman Stenhamras mest centrala delar med skolområdet och vidare norrut mot Stenhamraspåret. Det skapar ett mer sammanhängande gång- och cykelnät inom Stenhamra, bland annat genom att knyta samman de viktiga öst-västra stråken. Samtidigt stärker det möjligheterna att röra sig mellan viktiga målpunkter i tätorten separerat från biltrafiken.

Längs med den förlängda Uppgårdsvägen planeras för separerade gång- och cykelbanor, som också kommer att bli viktiga för transporter till och från den planerade skolan och idrottshallen.

I samband med att utrymmena kring Uppgårdsskolans västra entré byggs om och en ny idrottshall tillkommer planeras Uppgårds skolväg byggas om och knyts samman med Uppgårdsvägen även för motorfordon. Det ger möjligheten att leda om och öka kvaliteten på den befintliga gång- och cykelvägen bland annat för att se till att oskyddade trafikanter inte behöver korsa parkeringsytan.

Konsekvenser: Förslaget innebär att gång- och cykelvägnätet i Stenhamra får högre standard med bättre förbindelser mellan lokala målpunkter. Viktiga befintliga stråk förbättras och kompletteras med länkar som saknas i dagens vägnät.

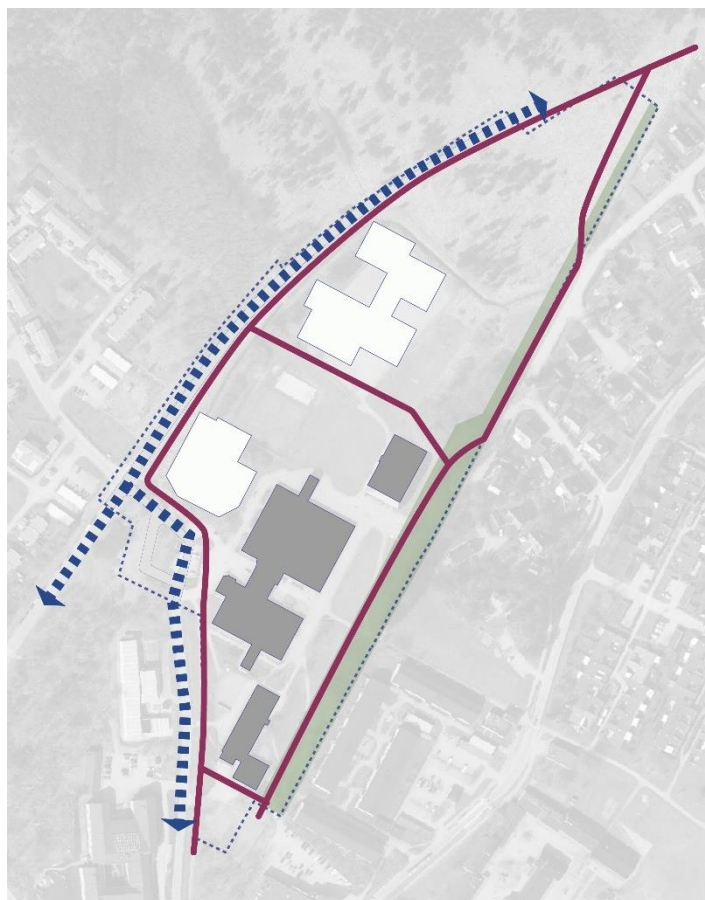
Ett stärkt gång- och cykelnät får konsekvensen att behovet av att använda bilen för resor inom Stenhamra minskar.

Biltrafik och angöring

Förutsättningar: Inom planområdet finns idag inga genomgående bilvägar. Uppgårds skolväg är den enda bilvägen till skolområdet, den börjar vid Coop i en korsning med Uppgårdsvägen och slutar i en parkering utanför Uppgårdsskolans västra entré. Vägen är sammankopplad med Uppgårdsvägen genom en gång- och cykelväg. Uppgårdsvägen slutar idag i planområdets sydvästra gräns i anslutning till infarten till bostadsområdet vid Söderströms väg.

I gällande översiktsplan finns ett vägreservat utpekad för Uppgårdsvägens förlängning norrut. Avsikten är att koppla samman Uppgårdsvägen med Solbackavägen för att skapa ett mer integrerat vägnät och på sikt ge möjlighet för bostadsutveckling i de nordvästra delarna av Stenhamra tätort. Vägreservatet finns även i gällande detaljplan.

Förändringar: Detaljplanen möjliggör för en utbyggnad av Uppgårdsvägen norrut fram till entrén till den nya Stenhamraskolan. Det utgör första steget i den utbyggnad som pekas ut i översiktsplanen. När Uppgårdsvägen kopplas samman med Solbackavägen kan Uppgårdsvägen ta över funktionen som genomfartsgata och avlasta Solbackavägen. En avlastning av Solbackavägen är positiv för att skapa tryggare skolvägar för barnen i de östra delarna av Stenhamra och ligger i linje med önskemål som framkom under medborgardialogen som genomfördes under 2019. Fram till att Uppgårdsvägens förlängning är helt utbyggd planeras en vändmöjlighet skapas i höjd med infarten till den nya Stenhamraskolan.

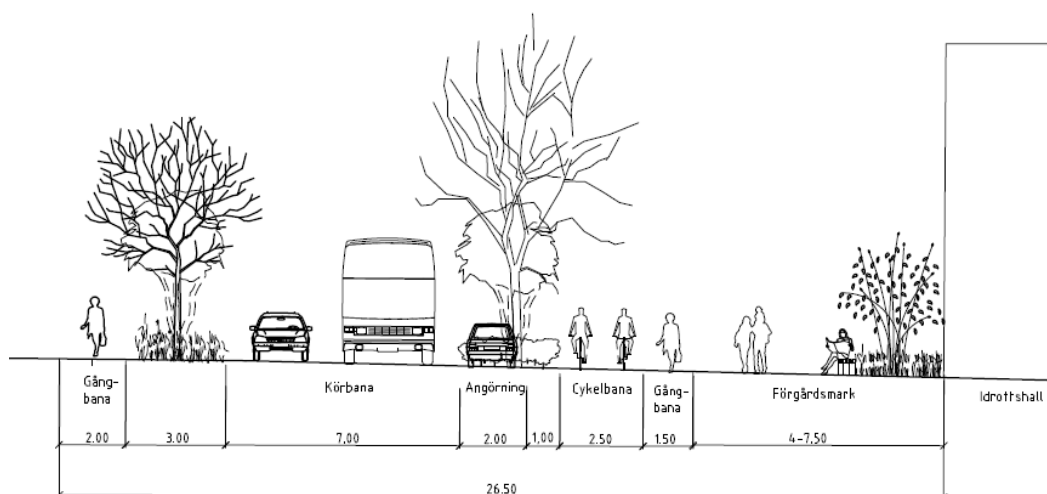

Föreslagen trafikstruktur i skolområdet. De lila utgör gång- och cykelnätet och de blåa streckade linjerna utgör bilvägnätet. Den blå prickade linjen är planområdesgränsen.

Detaljplanen möjliggör för att förlänga Uppgårds skolväg och skapa en ny förbindelse för motorfordon mellan Uppgårds skolväg och Uppgårdsvägen enligt illustrationen till höger. Syftet med förlängningen är att skapa bättre tillgänglighet för besökare och leveranser till Uppgårdsskolan och den planerade idrottshallen. Avsikten är inte att resande som inte har sin målpunkt längs Uppgårds skolväg ska välja den vägen. Därför föreslås Uppgårds skolväg enkelriktas från parkeringsytan framför entrén till skolan och idrottshallen. För att ytterligare minska genomfartstrafiken bör vägen utformas på ett sätt som minskar framkomligheten för biltrafiken, vägens utformning kommer att studeras närmare i kommande skeden.

Den röda streckade linjen visar föreslagen förlängning av Uppgårds skolväg. Svart streck markerar sektionssnitt.

Sektion genom Uppgårdsvägen vid idrottshallen. På gatans östra sida, mot skolområdet, ges utrymme för angöring, separerad gång- och cykelbana samt förgårdsmark.

Kollektivtrafik

Förutsättningar: Stenhamra har bussförbindelser mot Ekerö centrum och vidare till Brommaplan i form av stombusslinje 176 som har fyra avgångar per timme under dagtid på vardagar. På sträckan mellan Ekerö och Brommaplan har linje 176 samma sträckning som linje 177 och de båda linjernas tidtabeller är anpassade så att de tillsammans ger tiominuterstrafik på denna del av linjen. Förändringar av linje 176 påverkar därmed även linje 177.

Inom planområdet finns idag inga busshållplatser. Hållplatsen Fårhagsplan är belägen cirka 250 meter från Uppgårdsskolans östra entré.

Förändringar: Inom ramen för detaljplanen för Stockby 3:19 m.fl. (Stenhamra centrum, del 2) föreslås hållplatsen Stenhamra C flyttas till ett gemensamt läge för båda riktningar på Solbackavägen. Detta innebär att avståndet till hållplatsen Fårhagsplan blir väldigt kort i båda riktningar och därför föreslås denna hållplats tas bort. Ett något nordligare hållplatsläge på Solbackavägen kopplar bättre till det korsande gång- och cykelstråket mot skolområdet vilket ger en genare och mer lättöverskådlig skolväg. Avståndet till skolområdet från närmaste busshållplats är mellan 100 och 400 meter, beroende på vilken del av skolområdet som ska nås.

Olika alternativ har studerats för kollektivtrafikförsörjning av Uppgårdsvägen när gatan kopplas samman med Solbackavägen. Ett alternativ är att förlänga linjen efter hållplats Solbacka söderut på den nya Uppgårdsvägen och anlägga en ny ändhållplats på Uppgårdsvägen. Detta behöver dock studeras vidare med anledning av den förlängda körtiden och vilka effekter det får på tidtabellen inklusive passningen med linje 177 på sträckan mellan Ekerö och Brommaplan.

Busshållplatsernas placering och utformning behöver studeras vidare i kommande skeden i dialog med Region Stockholm, som ansvarar för regionens kollektivtrafik.

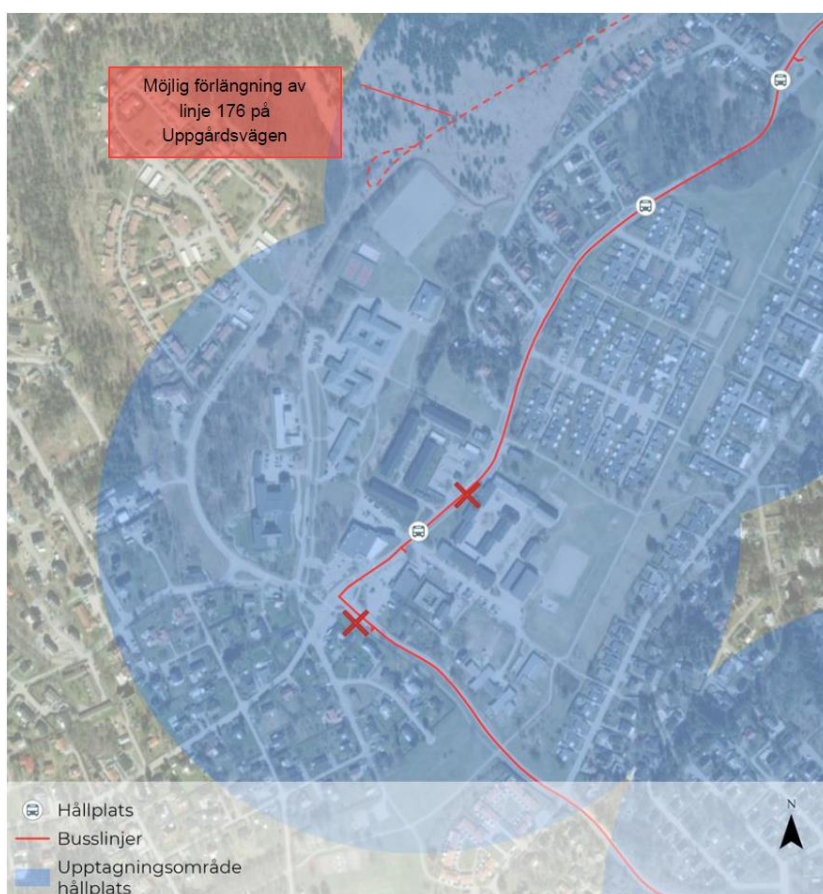

Illustration över föreslaget kollektivtrafiknät i centrala Stenhamra (WSP, 2022). Röda kryss markerar de hållplatslägen som föreslås att tas bort. Nytt samlat läge föreslås mellan de två som tas bort.

Konsekvenser: Planförslaget innebär att avståndet från busshållplatserna i centrala Stenhamra till Stenhamraskolan ökar. Närmsta hållplats kommer att vara Solbackavägen på ett avstånd om cirka 350 meter till närmsta entré. En förlängning av linje 176 eller en annan lösning som ger en

busshållplats på Uppgårdsvägen i anslutning till den nya skolan är därför önskvärd och kommer att studeras vidare.

Individuella gymnasiets elever kommer att få närmare till närmsta hållplats, och Uppgårdsskolans elever påverkas endast marginellt. Ett gång- och cykelnät med högre standard och mer sammankopplade stråk kommer att innebära en mer lättorienterad och trygg väg till och från hållplatserna.

Parkering och varumottag

Förutsättningar: Idag sker parkering till Uppgårdsskolan vid en parkeringsyta i Uppgårdsskolvägs norra ände i anslutning till skolans östra entré. Parkeringen rymmer cirka 25 bilplatser. Parkeringen ska även täcka Individuella gymnasiets behov.

Varumottag sker via ett lastintag i anslutning till parkeringsytan.

Förändringar:

Cykelparkering

Cykelparkeringstalet för skolor är enligt kommunens gång- och cykelvägsplan 0,5 cykelplatser/elev. Till detta kommer parkering för personalen och med hänsyn till ambitionerna om ökad cykling har man i den framtagna trafikutredningen (WSP, 2022) gjort ett antagande om att 0,2 cykelplatser per anställd är rimligt.

Inom skolområdet ger detta ett behov på ungefär 55 platser vid idrottshallen och fritidsgården, 174 platser vid Uppgårdsskolan och 380 platser vid den nya Stenhamraskolan. Dessa platser bedöms kunna inrymmas i entréytorna som finns mellan Uppgårdsvägen och skolområdets byggnader (se kartbild på sid 25). Dessa ytor räknas inte som en del av skolgårdens vistelseytor och har alltså inte räknats in i de 30 kvadratmeter friyta/barn som är kommunens målsättning efter Boverkets rekommendationer.

Bilparkering

Skolornas framtida behov av bilparkeringar har beräknats i den framtagna trafikutredningen (WSP, 2022). Beräkningen utgår ifrån ett parkeringstal på 0,5 bilplatser per anställd och en personaltäthet på 7,5 elever per personal. Det innebär ett beräknat behov på 22

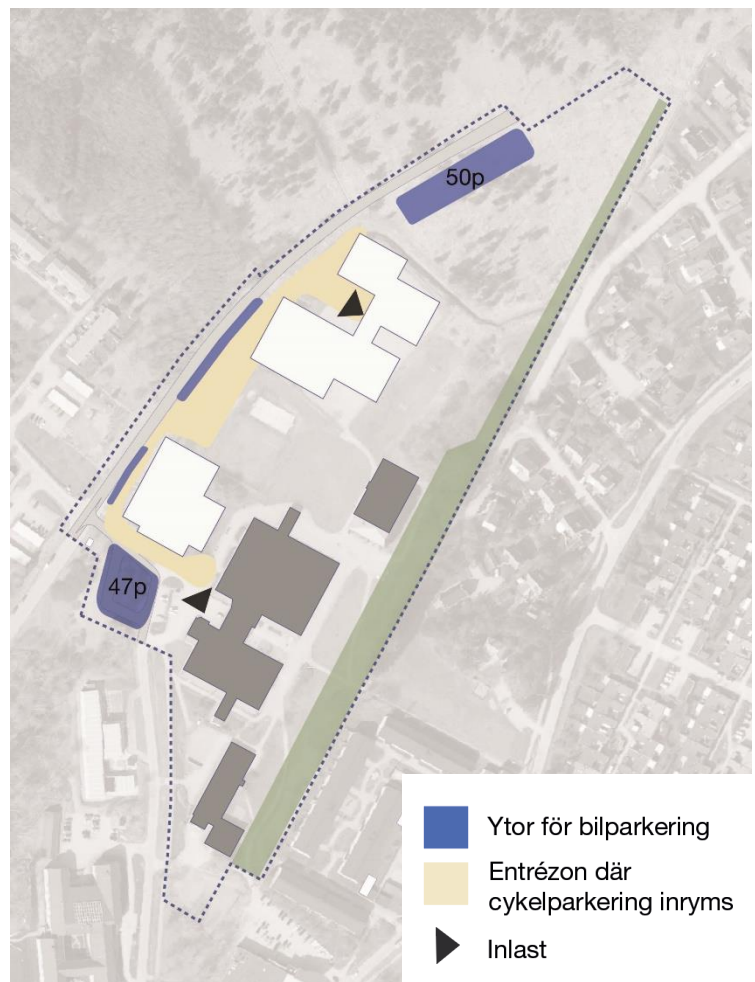

Illustration över angöring och parkering inom skolområdet.

bilplatser för Uppgårdsskolan och 48 bilplatser för nya Stenhamraskolan. Den nya idrottshallen beräknas innebära ett behov av 37 bilplatser. Dessa kan dock samnyttjas med skolans parkering eftersom behoven uppstår under olika dagar och tider.

Möjligheten till samnyttjande mellan skolorna och idrottshallen gör det möjligt att sänka det beräknade behovet av platser till totalt 67 stycken för hela skolområdet, eftersom även samnyttjande mellan de båda skolorna bidrar till att hålla nere behovet av parkeringsplatser.

Utöver bilplatser för personal finns efterfrågan på angöring för föräldrar som hämtar och lämnar barn. Enligt ett antagande om att 25% av barnen i låg- och mellanstadiet och 15% av barnen i högstadiet blir skjutsade till skolan innebär det ett behov på 23 platser för nya Stenhamraskolan och 3 platser för Uppgårdsskolan. Det totala beräknade parkeringsbehovet är därmed 92 platser. Parkeringsplatserna föreslås placeras i en utvidgad parkeringsyta belägen i anslutning till Uppgårdsskolans befintliga parkering, med lite drygt 40 platser, och en ny parkeringsyta norr om nya Stenhamraskolans västra entré som rymmer 50 platser. Utmed Uppgårdsvägen, vid aktivitetsytan föreslås en lång ficka för hämtning och lämning, med plats för omkring 8 bilar.

Parkering för rörelsehindrade ska anordnas högst 25 meter från respektive skolas entré. Detta föreslås lösas med avsedda parkeringsfickor utmed Uppgårdsvägen.

Leveranser till den nya Stenhamraskolan föreslås ske från Uppgårdsvägens förlängning via en vändyta som planerats på skolans fastighet och till idrottshallen samt fritidsgården/fritidsklubben direkt från en ficka längs Uppgårdsvägen.

Leveranser till Uppgårdsskolan föreslås fortsatt ske via det lastintag som är beläget vid skolans östra entré. För att inte blanda tunga transporter med barn som rör sig till och från skolan bör leveranserna styras till andra tider än vid skoldagens start och slut.

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Förutsättningar: Planområdet ingår i kommunens verksamhetsområde för dricksvatten, spillvatten och dagvatten. Roslagsvatten har drift- och underhållsansvar för Ekerös ledningsnät.

Ledningar för vatten, dagvatten och spillvatten finns i grönstråket i planområdets östra delar. Utöver det korsar flera ledningsstråk Uppgårdsskolan i öst-västlig riktning, och ett antal dagvattenledningar ansluter till diket väster om skolan.

Förändringar och konsekvenser:

Planförslaget innebär att idrottshallen placeras på platsen för befintliga vattenledningar. Dessa behöver därför flyttas och förläggas i nytt läge över skoltomten. Lämpligt läge kommer att utredas i den kommande planprocessen och den nya sträckningen säkerställas i detaljplanen med u-område.

Dagvatten

Förutsättningar: Planområdet ligger inom Hilleshögvikens avrinningsområde och avvattnas till stor del norrut. Dagvatten från skolområdet leds via ledning till diket strax norr om Uppgårdsskolan. Från diket leds dagvattnet till ledning som mynnar ut i ett dike som i sin tur når Svartsjövikens.

Den sydöstra delen av området avvattnas dock söderut mot Långtarmen. Avvattningen sker via ledningar parallellt med diket i Borgenparken som omfattas av markavvattningsföretaget Stockby-Solsäter tf, vidare ut mot Långtarmen.

Dagvatten måste tas omhand så att inte möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormerna (MKN) för recipienten äventyras. Föreslagna dagvattenåtgärder måste uppfylla det reningsbeting (erforderlig procentuell minskning av föroreningar – främst med avseende på övergödningsproblematiken, det vill säga kväve och fosfor) som finns för recipienten. Enligt Länsstyrelsens senaste rekommendationer ska planläggningen möjliggöra för hantering av 100-årsregn och på så sätt förebygga översvämningsrisken.

En fördjupad dagvattenutredning har tagits fram i samband med aktuell detaljplan (AFRY, 2022-06-02). Utredningen visar att genomsläppligheten generellt är låg inom planområdet. I en liten del av planområdets östra delar norr om den befintliga idrottshallen är genomsläppligheten medelhög.

Enligt länsstyrelsens lågpunktskartering förekommer endast mindre översvämningar i området, dessa sker dels i anslutning till det dike som ligger utmed Uppgårdsvägen och dels i en lågpunkt öster om tennisbanorna. Utöver länsstyrelsen har även en skyfallsanalys i SCALGO Live genomförts för att kartera lågpunkter och avrinningsvägar, samt skapa en översiktlig bild av konsekvenserna vid kraftiga skyfall. Analysen visar att vatten blir stående på tennisbanorna och fotbollsplanen.

Förändringar: Dagvattenhanteringen ska följa de grundprinciper som framgår i dokumentet *Checklista för dagvattenutredningar* i Ekerö kommun. Dagvattenhanteringen inom området ska sträva efter att uppnå en hög reningsgrad av dagvatten för att minimera påverkan på recipienten. Hanteringen ska även ta hänsyn till översvämningsrisker så att skador på byggnader och anläggningar kan undvikas vid skyfall. Dagvatten ska fördröjas i enlighet med kommunens dagvattenstrategi där kravet är att 20 millimeter dagvatten ska fördröjas utifrån den reducerade arean. Flöden ska inte heller öka från området jämfört med dagens situation kopplat till ett 20-årsflöde.

Genomförda flödesberäkningar visar att flödet efter exploatering utan fördröjningsåtgärder vid 5-, 20- och 100-årsregn ökar jämfört med befintlig situation. I framtagna dagvattenutredning (AFRY, 2022) redovisas förslag till fördröjningsåtgärder. Med föreslagna åtgärder finns tillräcklig kapacitet för att uppnå 20 mm-kravet samt flödeskravet för naturmark.

Eftersom marken består av lera kommer infiltration av dagvatten vara begränsad. Dagvattenlösningar behöver således utformas med en dräneringsledning i botten av anläggningen som transporterar dagvattnet vidare till ledningsnätet.

Utformning av kvartersmark och allmän plats kommer att studeras närmare i kommande skeden och i samband med det kommer en mer detaljerad placering och utformning av föreslagna dagvattenlösningar att genomföras. I det fortsatta arbetet är det viktigt att säkerställa att fördröjningsvolymen och reningseffekten fortfarande uppfylls. För att begränsa mängden föroreningar är det bland annat av stor betydelse att hantera smältvatten, genom att skapa ytor för snöupplag och säkerställa ytor för omhändertagande av dagvatten från dessa.

Avrinning mot Hilleshögviken

Större del av det aktuella planområdet avrinner mot Hilleshögviken. Inom dessa delar krävs mer avancerade dagvattenlösningar än för den del som avrinner mot Långtarmen. Det beror på att

naturmark delvis tas i anspråk för den byggnation som föreslås vilket gör det svårare att komma ner i föroreningsmängder.

För att hantera dagvatten inom det nya skolområdet har två olika alternativ undersökts. Det första alternativet innebär att dagvattnet hanteras i seriekopplade anläggningar där dagvattnet först leds till växtbäddar följt av makadamdike eller annat fördröjningsmagasin. Anledningen till att dagvattnet måste hanteras på detta sätt är för att uppnå tillräcklig rening för området. Det har räknats med att växtbäddarna kan utformas med en fördröjningsvolym som har ett djup på 20 cm. Om det inte är möjligt att utforma växtbäddar med en tillräcklig fördröjningsvolym behöver man se över porvolymen i jordlagret och hur vattnet ska ledas ner i växtbäddarna så att erforderlig magasinvolym kan hanteras. Växtbäddarna bör förses med dräneringsledning som kan leda dagvattnet vidare till makadamdiket. För att kunna leda dagvattnet med självfall bör höjsättningen av området utformas så att detta är möjligt.

Det andra alternativet som utretts för att hantera dagvatten från det nya skolområdet innebär att dagvattnet hanteras i att andelen grönyta blir större och att den hårdgjorda ytan utformas som genomsläpplig beläggning. Av den yta som inte utgörs av byggnad, parkering eller skolgård föreslås att 70 % utgörs av grönyta och 30 % av genomsläpplig beläggning. Detta säkerställs genom en planbestämmelse om markens anordnande och vegetation som anger att minst 4700 kvm inom skolområdet ska utgöras av ytor som är lämpliga för dagvattenhantering.

Det aktuella förslaget är anpassat efter en kombination av dessa båda alternativ, vilket är det som redovisas i illustrationen nedan. I den norra delen av området finns stora ytor av bevarad natur och vegetation, där dagvatten kan tas omhand och infiltreras. I den södra, mer hårdgjorda, delen av skolgården leds dagvatten först till växtbäddar och sedan vidare till ett sekundärt reningsmagasin som föreslås utgöras av en underjordisk infiltrationsbädd.

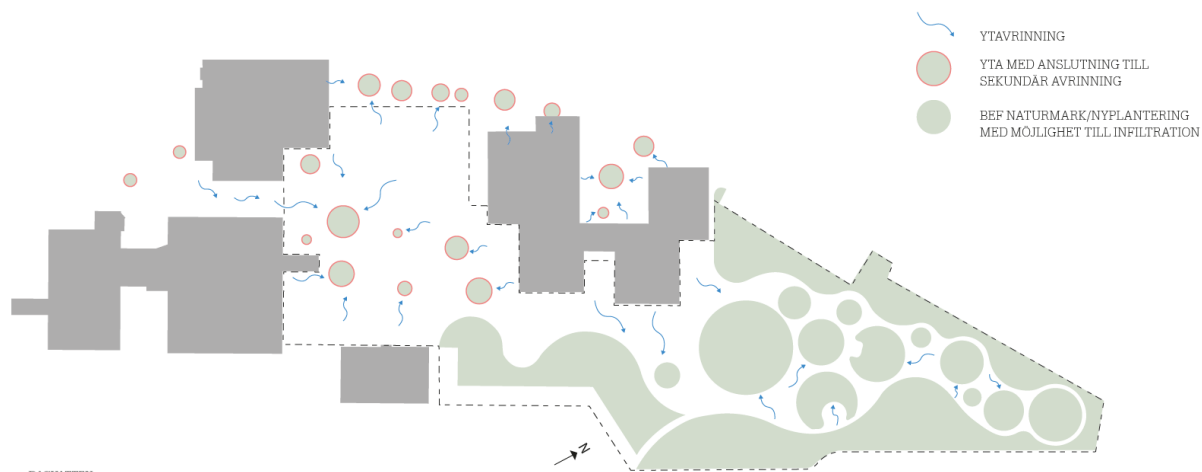

Illustration över föreslagen dagvattenhantering med tvåstegsrening inom skolgården. Till vänster i bilden redovisas de mindre växtbäddar som kopplas till ett sekundärt reningssteg. Till höger i bild ses de större vegetationsytor som fungerar för infiltration, utan att leda vidare vattnet (Nivå, 2023).

På flera platser längs med vägarna i planområdet planeras parkeringsplatser med trädrader. Denna yta föreslås utformas som en skelettjord som fördröjer och renar dagvatten från vägarna. Skelettjorden antas kunna anläggas under hela parkeringsytorna. Det antas att skelettjorden kan vara 1 meter djup och ha en porositet på 30 %.

Avrinning mot Långtarmen

Inom den del av planområdet som avrinner mot Långtarmen föreslås befintlig markanvändning bibehållas. Den volym som enligt 20-millimeterskravet behöver fördröjas för dessa ytor kompenseras för i dagvattenlösningarna som föreslås för nybyggnadsområdena. Dagvattenlösningar för att hantera avrinningen mot Långtarmen är belägna inom den anslutande detaljplanen Stockby 3:19 mfl (Stenhamra centrum, del 2).

Dike

Idag löper ett öppet dagvattendike längs Uppgårdsvägen och tvärs över skolgården. I planområdets östra del leds vattnet in i en kulvert. Diket har ingått i markavvattningsföretaget Stockby dikningsförening, som avses avvecklas, och ingår nu i VA-huvudmannen Roslagsvattens dagvattenhantering. Exploateringen inom området innebär att diket helt eller delvis föreslås kulverteras. Då diket idag hanterar vatten från det angränsande naturområdet nordväst om planområdet innebär det att ett mindre svackdike kan behöva anläggas utmed Uppgårdsvägen för att hantera detta vatten.

Konsekvenser: Genomförda föroreningsberäkningar visar att samtliga undersökta föroreningskoncentrationer och -mängder reduceras med föreslagna dagvattenlösningar inom planområdet och kommer ner på en nivå under befintliga koncentrationer och mängder.

Med föreslagna åtgärder finns det tillräcklig kapacitet för att fördröja den volym som krävs för att uppnå 20 mm kravet samt flödeskravet för naturmark, det vill säga där naturmark exploateras får ett framtida 20-årsregn med klimatafaktor inte öka jämfört med ett befintligt 5-årsregn.

Samlade konsekvenser för detaljplaner i Stenhamra centrum

Inom Stenhamra centrum pågår tre detaljplaner parallellt. I och med de planerade exploateringarna kommer avvattningen omfördelas jämfört med befintlig situation. För att belysa konsekvenserna för de recipienter som påverkas och finna en helhetslösning för området har en samlad beräkning av föroreningshalterna gjorts för samtliga tre detaljplaner.

För aktuell detaljplan innebär föreslagna åtgärder att föroreningsbelastningen efter exploatering klarar aktuella krav med föreslagna dagvattenåtgärder. Detaljplanen för Stenhamra del 1 (innehållande förskolor) medför däremot att föroreningsbelastningen mot Långtarmen ökar, trots dagvattenåtgärder, medan situationen förbättras genom etapp 2 (Stenhamra centrum). Sett till den totala belastningen för alla tre planer kommer föroreningsmängderna ned till befintliga nivåer eller lägre både mot Långtarmen och Hilleshögviken. Mängderna fosfor och kvicksilver överstiger dock, eller ligger på gränsen till, acceptabel belastning. För att skapa god marginal för fosfor och kvicksilver är ytterligare ett reningssteg nödvändigt. Ett sådant reningssteg skulle till exempel kunna utgöras av en våtmark, vilken möjliggörs inom detaljplanen för Stenhamra centrum, del 2.

För att hantera föroreningar från samtliga detaljplaneetapper inom Stenhamra centrum är det viktigt att föreslagna åtgärder inom det aktuella detaljplaneområdet genomförs. Därmed sker en kompensation för den ökning som sker mot Långtarmen för Stenhamra centrum, del 1.

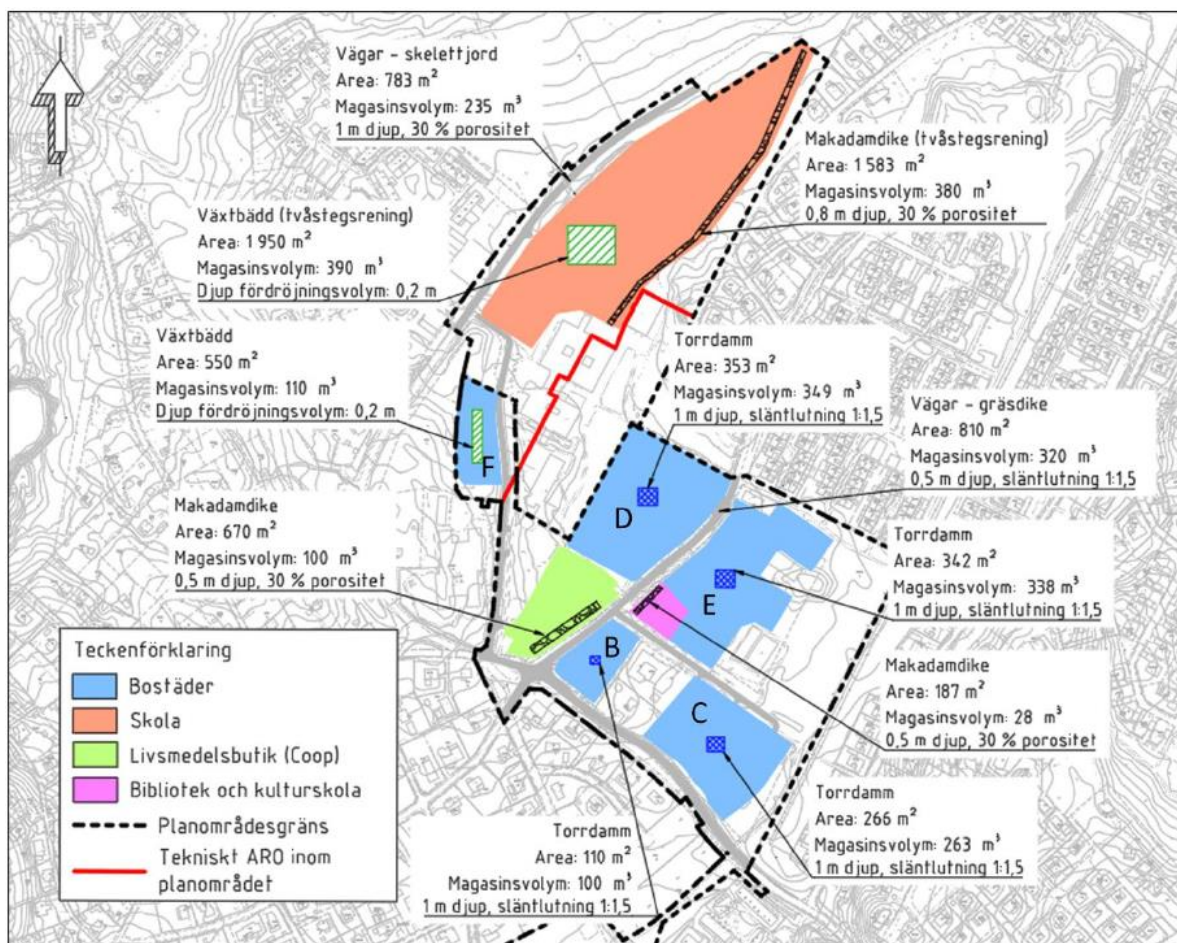

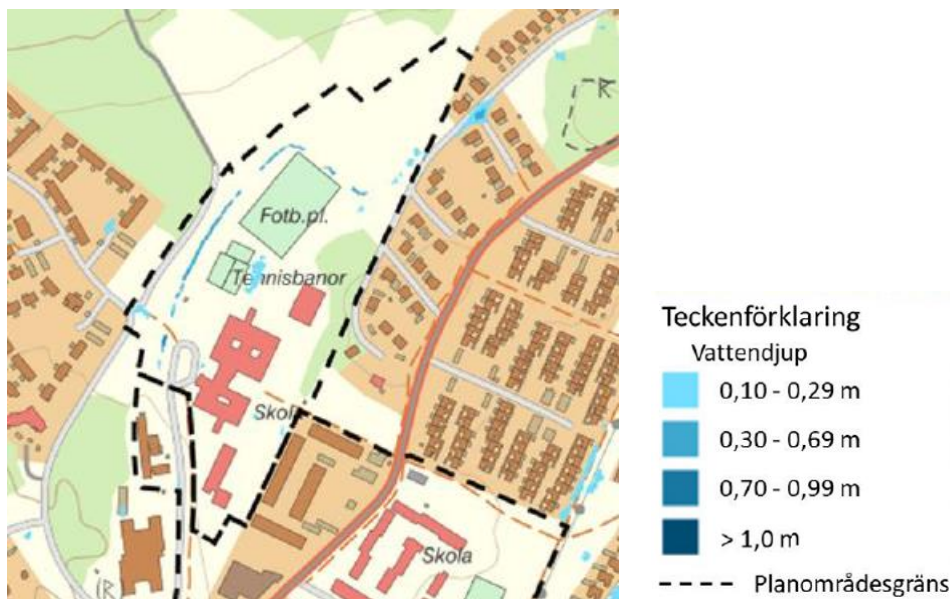
Illustration över föreslagna dimensionerande dagvattenlösningar i detaljplanerna för Stenhamra skolområde (Dnr KS22/260) och Stenhamra centrum (Dnr KS15/141). Föreslagna åtgärder är exempel på möjliga lösningar. Andra alternativ kan förekomma. Dessa ska i så fall uppfylla samma nivå av rening och fördröjning. (AFRY, 2022)

Skyfall

Förutsättningar: Enligt Länsstyrelsens lågpunktskartering finns lågpunkter inom planområdet dels i det befintliga dike som leder genom området, dels vid en mindre yta bredvid tennisbanorna. SCALGO visar att det finns en lågpunkt runt tennisplanerna.

Konsekvenser: Vid kraftigare regn än de dimensionerande 20-årsregnen kommer vattnet inte kunna avledas tillräckligt snabbt via det planerade dagvattensystemet. För att förhindra att skyfall rinner in i byggnaderna måste marken ges en tillräcklig lutning från byggnaderna.

Områdena som avrinner mot Hilleshögviken avrinner via det befintliga diket norr om Uppgårdsskolan som ansluts till dagvattenledning och dike innan det rinner ut i Hilleshögviken. I och med den nya skolan kommer diket flyttas eller kulverteras. För att kunna hantera ett skyfall är det viktigt att säkerställa att det finns säkra avrinningsvägar ut från området.

Lågpunktskartering över Stenhamras skolområde (Afrý, via Länsstyrelsen, 2022).

Markavvattningsföretag

Förutsättningar: Markavvattningsföretag är oftast bildade genom förrättning enligt 1918 års Vattenlag och består av två delar: dels en vattenanläggning för markavvattning (vattendom), dels en markavvattningssamfällighet som förvaltar anläggningen. Grundsytet utöver avvattningsåtgärden är att fördela kostnader för underhållet mellan deltagarna. Deltagare i ett markavvattningsföretag är de markägare som hade mark inom båtnadsområdet, det vill säga det område som fick förbättrad torrläggning vid företagets bildande. Markavvattningsföretag är mycket vanliga i Sverige där främst bönder från sent 1800-tal till ca 1950-talet dikade ut stora ytor för att förbättra avkastningen eller för att odla upp kärr, mossar eller annan vattendränkt mark. Under denna tid fanns förmånliga statliga lån för utdikning med syftet att öka matproduktionen i Sverige.

Ett markavvattningsföretag måste omprövas eller avvecklas i Mark- och miljödomstolen om de anläggningar som ingår i företaget ändras, större dagvattenflöden avleds till företaget som förändrar förhållandena eller kostnadsfördelningen mellan deltagarna ändras till följd av exempelvis exploatering. Markavvattningsföretag upphör inte att gälla av sig själva även om vattenanläggningarna försvunnit eller inte underhållits under lång tid, utan måste formellt avvecklas för att upphöra.

Markavvattningsföretaget Stockby dikningsförening av år 1923 (akt AB_2_0232) täcker stora delar av planområdet och sedan tidigare bebyggd mark.

Förändringar: Det ursprungliga syftet med företaget, avvattning av åkermark, har idag upphört och företaget påverkas ytterligare av den aktuella detaljplanen. Alla diken och rörledningar som ingår i företaget har idag i princip försvunnit och ersatts av andra dagvattenlösningar som kommunen eller VA-huvudmannen ansvarar för. Markavvattningsföretagets ursprungliga funktion och syfte har därmed helt upphört och företaget behöver därför formellt avvecklas vid Mark- och miljödomstolen. Processen för avvecklingen drivs parallellt med detaljplanen.

Värme

Förutsättningar: Bebyggelsen i Stenhamra värms till stor del upp genom direktverkande el och luftvärmepumpar, men det finns även fastigheter som värms med olja. Vid Fårhagsplan har Ekerö Bostäder en panncentral för eldning av pellets som idag försörjer bland annat Uppgårdsskolan med

värme. Möjligheten att bygga ut närvärmenätet i Stenhamra har undersökts (Grontmij, 2014-12-19). Kommunens slutsats är att den planerade bebyggelsen inte utgör tillräckligt underlag för utbyggnad av närvärme, utan värmeförsörjningen för planens fastighetsägare ska lösas inom respektive fastighet.

Frågan om Stenhamras värmeförsörjning ska även utredas i den fördjupade översiktsplan för södra Färingsö som kommunstyrelsen uppdragit åt planeringsenheten att ta fram under åren 2021–2024.

Förändringar: Nya byggnader ska utformas så att energibehovet begränsas genom låga värmeförluster och effektiv värmeanvändning. Uppvärmning av bebyggelsen bör ske med vattenburna system för att ha flexibilitet för framtida förändringar och val av nya värmekällor. Ett vattenburet system kan hämta värme från fjärrvärme, närvärme, enskild panna och berg-, jord- och sjövärmepump. Fjärrvärme, närvärme eller enskild panna kan baseras på förnybara energiresurser och bör därför väljas i första hand.

Planförslaget möjliggör för solvärme eller solceller i enlighet med den politiska plattformens mål att anlägga solceller på nyproducerade kommunala byggnader. Solenergi kompletterar och effektiviserar uppvärmningssystemen. Uppvärmning med direktverkande el ska undvikas.

El, tele, bredband

Förutsättningar: Planområdet är idag anslutet till det befintliga elnätet. Elnätet inom planområdet ägs och drivs av Ellevio. Fibernätet ägs av Skanova och Vattenfall Eldistribution AB har elanläggningar i närheten av planområdet. En elnätsstation finns inom planområdet idag.

Förändringar: Planförslaget innebär att den befintliga elnätsstationen som finns inom planområdet idag behöver flyttas. Ett utrymme söder om den befintliga stationen, i anslutning till korsningen mellan Uppgårdsvägen och Uppgårds skolväg har pekats ut i planområdet (**E₁ – Transformatorstation**). Det utpekade området är 10x10 meter stort och stämmer överens med Ellevios riktlinjer om att elnätsstationer bör ha ett skyddsavstånd på minst 8 meter för magnetfält och minst 15 meter för buller. Ellevio tillhandahåller dokumentet "*Funktioner nätstationer*" som ger ytterligare information om funktionskrav för nätstationen.

Avfallshantering

Förutsättningar: Avfallshantering vid befintliga skolbyggnader löses idag med angöring från Uppgårds skolväg.

Förändringar: Tillkommande byggnader inom skolområdet kommer att angöras från en förlängning av Uppgårdsvägen. Vid Stenhamraskolan planeras för en större inlastningszon med utrymme för sopbilar att angöra och vända. Utrymme för källsortering löses inom skolbyggnaden.

Detaljplanen för Stenhamra centrum del 2 (KS15/141) innebär att den befintliga återvinningsstationen vid Coops infart flyttas. Funktionen föreslås lösas på en yta inom skolområdet som planlagts för skolfunktioner och tekniska anläggningar. Inom området finns även möjlighet att placera eventuella andra tekniska anläggningar som kommunen har behov av.

Planförslaget innebär att befintlig återvinningsstation vid Coops infart flyttas. Funktionen föreslås lösas på en yta strax norr om nuvarande läge, vilken placeras inom pågående detaljplan för Stenhamra skolområde.

Hälsa och säkerhet

Geoteknik

Förutsättningar: De geotekniska förutsättningarna i området har undersökts och sammanställs i en rapport (Mitta AB, 2021-12-10). Det ytligaste marklagret består av en torrskorpa av varierad tjocklek, därunder följer ett lager av lerig fyllning och under den finns ett lager morän. Markens bärighet bedöms generellt vara god, men undersökningen är översiktlig och berör ett relativt stort område.

Grundvattennivån har uppmätts på tre platser i planområdet. Resultatet visar att grundvattennivån varierar från 4,6 meter under markytan i en punkt i planområdets nordligaste delar till 1,5 meter under markytan i en punkt i höjd med Individuella gymnasiet.

Inga stabilitetsproblem bedöms förekomma i området.

Förändringar: Kompletterande utredningar av de geotekniska förutsättningarna ska tas fram inom ramen för kommande skeden, i samband med byggnadsprojektering, i planområdet.

Radon

Förutsättningar: Förekomsten av markradon har undersökts i två punkter i planområdet (Mitta AB, 2022-10-06). Vid mätningarna registrerades 0 kBq/m³ i båda punkterna. Detta ska dock inte tolkas som att marken inte innehåller någon radon utan som att marken är mycket tät och därför inte släpper ifrån sig mätbara halter.

Radonriskerna i kommunen har även karterats av SGU (Sveriges Geologiska Undersökning), enligt SGU klassas marken inom planområdet som normalradonmark. Planerade byggnader ska tills vidare utföras som radonskyddade.

I bygglovskedet bör förekomsten av radon undersökas noggrannare.

Förändringar: Kompletterande radonmätningar ska göras inför exploatering. Bebyggelse där personer vistas mer än tillfälligt skall utföras radonsäkert om inte nya detaljerade mätningar visar annat resultat.

Markföroreningar

Förutsättningar: Föroreningsituationen i området har utretts i en översiktlig miljöteknisk markundersökning (Norconsult, 2022). Analysen visar att risken är låg för negativ inverkan för människor eller miljö från föroreningar inom området. Av analyserade prov påvisades ämnen i nivå med och över Naturvårdsverkets generella riktvärden för Känslig Markanvändning (KM). Generella riktvärden för Mindre Känslig Markanvändning (MKM) överskreds i en punkt, se nedan.

I flera jordprov påvisades kobolt i nivå med Naturvårdsverkets generella riktvärden för KM. Kobolt påvisades i både ytligt fyllnadsmaterial samt vad som bedöms som naturligt förekommande lera. Den styrande exponeringsvägen för kobolt är via intag från växter. Markanvändningen inom det aktuella undersökningsområdet används inte primärt för odling. Sammantaget bedöms därför risken för exponering för skadliga halter av kobolt vara låg.

När den miljötekniska markundersökningen togs fram var det inga halter som påvisades över Naturvårdsverkets generella riktvärden för Mindre Känslig Markanvändning (MKM). Sedan dess har dock Naturvårdsverket justerat det generella riktvärdet för bly från 400 mg/kg till 180 mg/kg. Det innebär att riktvärdet för MKM överskreds i en provpunkt i den södra delen av området i anslutning till Individuella gymnasiet (199 mg/kg). Halterna överstigande riktvärdet för MKM påträffades endast i fyllnadsmaterialet vid 1,0 – 1,5 meter under markytan (m u my). Provpunkten är belägen i anslutning till befintliga byggnader inom skolområdet där inga åtgärder planeras inom

ramen för detaljplanen. Inga indikationer finns på spridning till omkringliggande område, till ytliga lager eller underliggande naturligt material. Den styrande exponeringsvägen för bly är intag av jord och sammantaget bedöms därför risken för exponering av skadliga halter av bly vara låg.

Förändringar och konsekvenser: Kompletterande provtagningar ska göras i området där blyhalter överskridande MKM har påträffats.

Inför byggskedet rekommenderas massklassning inklusive ytterligare riskbedömning och framtagande av platsspecifika riktvärden för aktuella delområden.

Enligt 10 kap 11–13 § i miljöbalkens upplysningsskyldighet (SFS 1998:808) skall aktuell tillsynsmyndighet underrättas, eftersom det har upptäckts ämnen med halter som kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa och/eller miljön.

För att säkerställa att den kända föroreningen vid individuella gymnasiet omhändertas införs en särskild planbestämmelse (**a1**) som anger följande: *Startbesked får inte ges för ändrad markanvändning förrän markföroreningar har avhjälpts och eventuella skyddsåtgärder vidtagits på tomten. Dock får startbesked ges för att avhjälpa dessa markföroreningar och eventuellt vidta skyddsåtgärder.*

Luftkvalitet

Förutsättningar: Panncentralen inom fastigheten Stockby 3:35 innebär risk för utsläpp. Panncentralens påverkan på luftkvaliteten i området har utretts inom ramen för arbetet med den anslutande detaljplanen för nya förskolor i Stenhamra (Stenhamra centrum, del 1).

Beräkningar har gjorts för Stenhamra panncentralers haltbidrag av partiklar, PM10, och kvävedioxid, NO2. Beräkningarna har utförts för ett meteorologiskt normalår för ett scenario då verket är i normalt driftläge. Miljökvalitetsnormen klaras och miljökvalitetsmålet uppnås för både PM10 och NO2 inom det studerade området kring panncentralen.

Beräkningar av Stenhamra panncentralers haltbidrag har utförts som timmedelvärden av PM10 och NO2 på 2 m ovan marknivå. Genom att undersöka timmedelvärden kan man få en beskrivning av korttidsexponeringen i planområdet. Resultatet av beräkningarna visar att haltbidraget av NO2 och PM10 från panncentralen förekommer vid de fyra receptorpunkterna knappt 10 % av årets timmar. Panncentralens haltbidrag som dygnsmedelvärden är som högst för NO2 i receptorpunkt 4 och är 0,22 µg/m³. Detta motsvarar ca 2 % av nuvarande totalhalt. Utsläppen från panncentralen har därmed en liten påverkan på totalhalterna inom planområdet.

Buller

Förutsättningar: Planområdet är utsatt för trafikbuller främst genom sin närhet till Uppgårdsvägen som planeras byggas ut norrut inom ramen för genomförandet av planförslaget. En bullerutredning har tagits fram av WSP (2022).

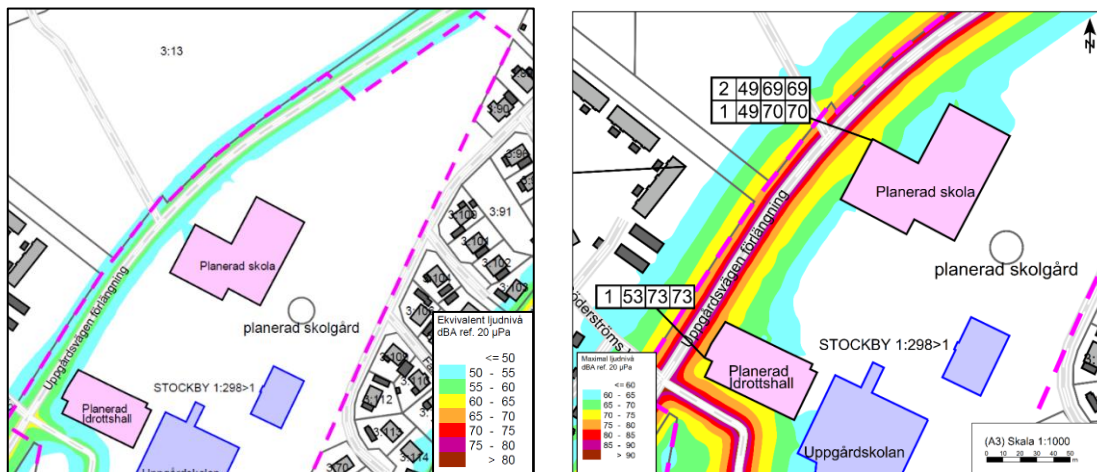
En okulär inventering av ljudkällor i planområdet genomfördes 2022-11-04. Vid inventeringen noterades inga ljudkällor som bedömdes behöva hanteras i utredningen då de observerade ljudnivåerna var låga. Bullerkällorna i utredningen utgörs därmed av trafik från befintliga och planerade vägar. Beräkningarna utfördes med prognosår 2040.

Bedömningsgrunden för skolgårdar är baserad på Naturvårdsverkets vägledning Riktvärden för buller på skolgård från väg- och spårtrafik (2017). För de delar av skolgården som är avsedda för lek, vila och pedagogisk verksamhet anger riktvärdena en ekvivalent ljudnivå på högst 50 dBA och

maximal på högst 70 dbA. Resterande ytor bör som målsättning helst inte ha ekvivalenta ljudnivåer överskridande 55 dbA.

För skolgårdar gäller riktvärdena utomhus snarare än vid fasad, men även ljudnivå vid fasad har beräknats för att bedöma huruvida till föreligger risk för höga ljudnivåer inomhus i den planerade skolan. I Boverkets byggregler (BBR) redovisas högsta tillåtna ljudnivåer i bostäder från yttre ljudkällor, så som vägtrafik. För lokaler såsom skolor och kontor hänvisas till ljudklass C som miniminivå i ljudklassningsstandarden SS 25268:2007+T1:2017 Byggakustik – Ljudklassning av utrymmen i byggnader – Vårdlokaler, undervisningslokaler, dag- och fritidshem, kontor och hotell som miniminivå.

Förändringar och konsekvenser: Riktvärdet för ljudnivå på skolgården uppfylls enligt genomförda beräkningar. Endast ett begränsat område närmast vägen och skolbyggnadens västra fasad överskrider gällande riktvärden för maximal ljudnivå med någon enstaka decibel. Riktvärdet för ekvivalent ljudnivå överskrider endast i direkt anslutning till vägen. I bilderna nedan redovisas beräknade maximala respektive ekvivalenta ljudnivåer.

Beräknad ekvivalent respektive maximal ljudnivå på befintlig och planerad skolgård (WSP, 2022). Sedan bullerutredningen genomfördes har skolan och idrottshallens föreslagna placering och fotavtryck förändrats. Bullernivåerna på skolgården bedöms inte påverkas negativt av förändringarna.

Vid önskemål eller behov kan bullerskärm uppföras mot bullerkällan. Det kan utformas som plank och bör anpassas så att de gör minsta möjliga påverkan på gatumiljön och skolans utemiljö.

Inom planförslaget ryms en utbyggnad av Uppgårdsvägen till entrén till den nya Stenhamraskolan. Men eftersom översiktsplanen pekar ut en längre utbyggnad som knyter samman Uppgårdsvägen och Solbackavägen norr om det aktuella planförslaget har en helt utbyggd Uppgårdsväg inkluderats i beräkningarna. Under en övergångsperiod kommer alltså Uppgårdsvägen att sluta i höjd med skolan och inte vara en genomfartsväg, vilket kommer att ge än lägre ljudnivåer på skolgården.

Beräkningar av ljudnivå vid fasad för den nya skolan visar att den högsta ekvivalenta ljudnivån beräknas till 49 dbA och den högsta maximala ljudnivån till 70 dbA på den värst utsatta fasaden. Det finns inga riktvärden för skolbyggnader vid fasad, men de högst beräknade ljudnivåerna blir dimensionerande för att innehålla inomhuskraven för buller vid nästa skede. För riktvärdet 45 dbA maximal ljudnivå inomhus för skolbyggnaden ska klaras krävs att DnT,w+Ctr är minst 25 dB för de mest exponerade fasaderna, inklusive fönster och eventuella friskluftsventiler. För idrottshallen krävs att DnT,w+Ctr är minst 23 dB för att innehålla 50 dbA maximal ljudnivå inomhus. Detta klaras normalt med byggmaterial utan förhöjd ljudisolering.

Brandsäkerhet

Förutsättningar: Ekerö brandstation är bemannad dygnet runt. Södertörns brandförsvarsförbund har i PM Brandvattenförsörjning (PM 608) sammanställt hur behovet av brandposter och brandvattenförsörjning bör tillgodoses i olika bebyggelsemiljöer. I PM Framkomlighet för räddningstjänsten (PM 609) redovisas Södertörns brandförsvarsförbund synpunkter samt lagkrav gällande framkomligheten för utryckningsfordon. Vid nybyggnation kontrolleras utrymning och brandsäkerhet i samband med bygglov. Insatstiden till Stenhamra är 10–20 minuter.

För att minska risken för brand bör även undanskymda platser undvikas som kan nyttjas som tillhållsplatser och utgöra risk för bland annat anlagd brand. Även möjlighet att klättra upp samt vistas på tak eller liknande bör försvåras. Utöver brandrisken kan sådana platser även bidra till en ökad otrygghetskänsla som ska undvikas.

GENOMFÖRANDE

Organisatoriska frågor

Huvudmannaskap

I en detaljplan anges det vem som är huvudman för allmän platsmark. Kommunen föreslås vara huvudman för allmän plats inom planområdet. I detaljplaneförslaget anges GATA och PARK som allmän platsmark.

Ansvarsfördelning

Fastighetsägaren ansvarar för anläggande och drift inom kvartersmarken. Inom fastigheten Stockby 1:298 ansvarar kommunen för utbyggnad av kvartersmark avsatt som skola (inklusive idrottshall, aktivitetsyta och parkering) samt för anläggande och drift av gångvägar inom kvartersmarken.

Ekerövatten AB, dotterbolag till Roslagsvatten AB, är huvudman för dricks-, spill- och dagvatten inom Ekerö kommun och ägare av den allmänna VA-anläggningen. Nedan kallas VA-huvudmannen för Roslagsvatten AB.

För rening och fördröjning av dagvatten inom kvartersmark ansvarar respektive fastighetsägare. Från förbindelsepunkt ansvarar VA-huvudmannen för dagvattnet.

Ellevio är huvudman för områdets elförsörjning.

Avtal

Stenhamra skola drivs idag i kommunal regi. Anläggande och drift inom kvartersmark för skola ligger på fastighetsägaren som i det här fallet är kommunen. Detta innebär att inget exploateringsavtal kommer att skrivas för genomförandet av detaljplanen.

Avtal ska tecknas mellan Ellevio och kommunen gällande markupplåtelse och flytt av nätstation. Nätstationen ska flyttas till ett utökat E-område söder om dagens läge.

Avtal ska tecknas mellan Roslagsvatten AB och kommunen för flytt av ledningar för dricksvatten, spillvatten och dagvatten samt flytt av dike.

Avtal som reglerar ansvaret och kostnader för drift och underhåll av diket inom skolområdet ska tecknas mellan Roslagsvatten AB och kommunen.

Genomförandeavtal, som reglerar nyförläggning samt eventuell flytt av ledningar (el, fiber) föreslås tecknas med respektive ledningsägare.

Genomförandetid

Genomförandetiden är 10 år räknat från den dag detaljplanen vinner laga kraft.

Fastighetsrättsliga frågor

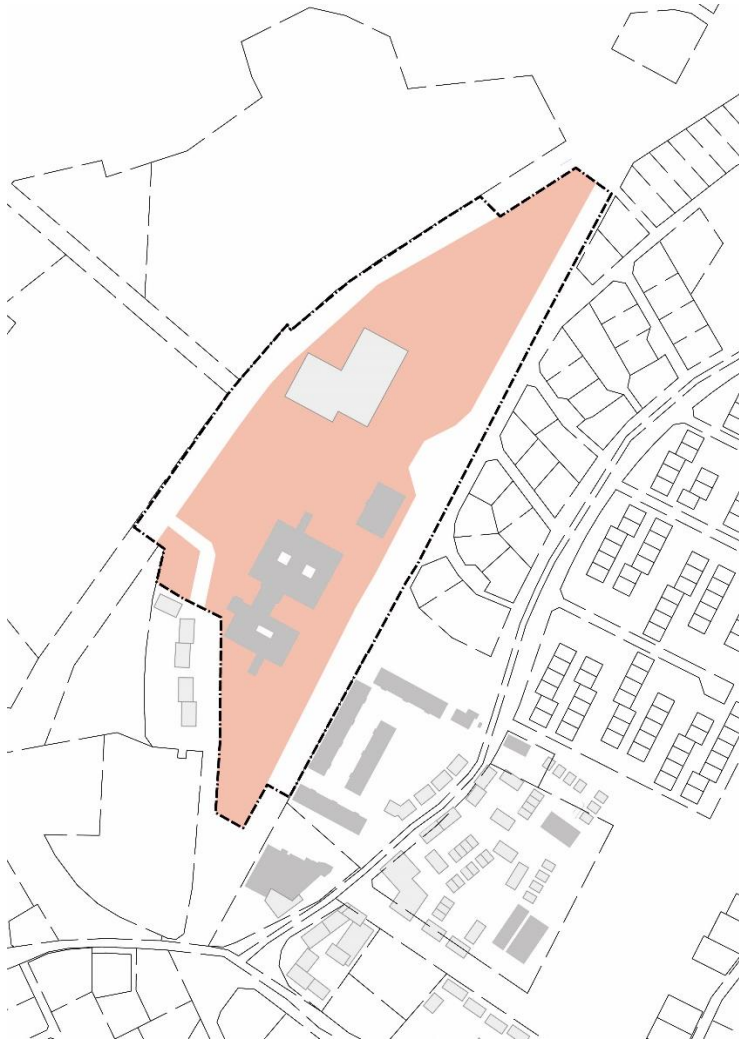
Markägande

Fastigheten Stockby 1:298 ägs av Ekerö kommun.

När detaljplanen vunnit laga kraft kan fastighetsrättsliga åtgärder ske. Nybildning av fastighet ska ske i överensstämmelse med detaljplan efter ansökan hos Lantmäteriet. Kommunen ansöker om fastighetsbildning.

De fastighetsrättsliga konsekvenserna beskrivs per fastighet och rättighet. Förändringarna framgår av tabell nedan och tillhörande karta på sid 49.

Fastighet	Fastighetsrättsliga konsekvenser
Stockby 1:298	Följande mark är utlagd som kvartersmark i detaljplanen och ska avstyckas till ny fastighet. Avstyckning: Från fastigheten Stockby 1:298 kommer avstyckning att ske för att bilda ny fastighet för huvudsakligen skoländamål. Cirka 6,5 ha.

Det rödmarkerade området föreslås avstyckas till en fastighet för skoländamål.

Pågående lantmäteriförrättningar

Fastighetsbestämning berörande den kommunägda fastigheten Stockby 1:298 med flera fastigheter pågår (AB211911).

Gemensamhetsanläggningar

Uppgårdsvägen är idag förrättad till gemensamhetsanläggningen Stockby ga:14 fram till infarten till bostadsområdet på Söderströmsvägen. En liten del av vägsträckningen, där en ny korsning med Uppgårds skolväg planeras, omfattas av den aktuella detaljplanen och föreslås ingå i den allmänna platsmarken.

Gemensamhetsanläggningen Stockby ga:14 behöver därför omprövas genom lantmäteriförrättning hos Lantmäteriet. Förrättningen innebär att gemensamhetsanläggningens område samt skötselansvar minskar något. Kommunen ansvarar för att enligt denna detaljplan ansöka om omprövning av Stockby ga:14 hos Lantmäteriet.

Inom ramen för det parallellt pågående planarbetet för Stenhamra centrum påverkas gemensamhetsanläggningen Stockby ga:14 bland annat genom att kommunen övertar huvudmannskapet för flera parkområden.

Servitut/ledningsrätt/avtals servitut

Servitut/ledningsrätt för VA-ledningar upplåts inom allmän platsmark. Ett område om minst sex meter ska hållas fritt när ledningar behöver bytas ut eller servas. Vid fasta hinder på båda sidor om ledningsrättsområdet behöver området vara minst åtta meter brett. Avstånd från yttersta ledning till ytterkant på ledningsrättsområde ska vara minst 2,5 meter.

I plankartan redovisas u-områden (markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar) inom kvartersmark. Rätten att använda marken kan ske genom upplåtelse av ledningsrätt.

Det ankommer på respektive ledningsägare att hos lantmäteriet ansöka om servitut/ledningsrätt där detta fordras.

Nyttjanderätt

För elledningar och mediakommunikation (som t.ex. fiber eller tele) inom allmän platsmark ska markupplåtelseavtal tecknas mellan ledningsägaren och kommunen.

Ekonomiska frågor

Kommunala kostnader och intäkter

Kommunens exploateringsekonomi kan delas upp i nedanstående kostnader och intäkter:

Kostnader

- Upprättande av detaljplan inkl utredningar
- Lantmäteriförrättningar
- Uppförande av ny F-6-skola och idrottshall inklusive tillhörande utemiljöer och ytor för angöring och parkering inom kvartersmark
- Utbyggnad av allmän plats (gata och park)
- Flytt av vatten, spillvatten och dagvattenledningar (kommentar: se kommentar på sid 44)

Intäkter

- Genomförandet av detaljplanen bedöms inte ge några intäkter

Avgifter och taxor

Lantmäterikostnader

Förrättningskostnader vid fastighetsbildning, ledningsrätt eller omprövning av gemensamhetsanläggning tas ut enligt Lantmäteriets taxa. Omläggning av ledningar som blir nödvändig till följd av exploateringen ska bekostas av exploitören, detta fall kommunen.

VA-anläggningsavgift

Anläggningsavgift för vatten och avlopp tas ut enligt kommunens VA-taxa.

El, tele, bredband

Flytt av nätstation för el samt omläggning av ledningar till följd av exploateringen ska bekostas av exploitören, i detta fall kommunen, enligt avtal mellan Ellevio och kommunen.

Vatten, spillvatten och dagvatten

Flytt av ledningar för vatten, spillvatten och dagvatten samt flytt av dike till följd av exploatering ska bekostas av exploitören, i detta fall kommunen, enligt avtal mellan Roslagsvatten AB och kommunen.

Planavgift

Vid bygglovsprövning kommer planavgifter och bygglovsavgifter att tas ut enligt gällande taxa.

Tekniska frågor

Utbyggnad av allmänna ledningar

När detaljplanen vunnit laga kraft kan utbyggnaden av allmänna anläggningar påbörjas. Genomförandet av planen omfattar utbyggnad av Uppgårdsvägen för att säkra tillgängligheten till den nya skolan.

Inom planområdet kommer också en ny plats för återvinningsstationen att kunna möjliggöras. Detta medför att den befintliga återvinningsstationen vid Coops infart kan flyttas.

Dricksvatten, spillvatten och dagvatten

Delar av planområdet ingår i kommunalt verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten. Tillkommande verksamheter ska anslutas till det allmänna VA-nätet och där det behövs ska verksamhetsområdet utökas.

Planförslaget innebär att befintliga vattenledningar kommer att behöva läggas om. Nytt läge för ledningar kommer att utredas i den kommande processen. Där dessa placeras över kvartersmark kommer u-områden att behöva redovisas i plankartan. Parkeringsyta och staket får placeras inom u-områden. Träd, belysningsstolpar, murar eller annat som försvårar tillgängligheten till ledningarna får inte placeras inom u-område.

Dagvatten på kvartersmark ska renas och fördröjas innan det ansluts till det allmänna VA-nätet. Exploatören ansvarar för att anordna tillräckliga dagvattenanläggningar för att hantera de volymer som anges i avsnittet *Dagvatten* ovan. Där finns även föreslagna lösningar för att hantera dagvattnet inom skolområdet.

Inom planområdet finns ett dike som till stor del är beläget inom den planerade skolgården. Flytt av dike planeras och bekostas av exploatören.

Uppvärmning/fjärrvärme

Uppvärmning av lokaler ombesörjs av exploatören inom respektive fastighet.

Lokalgata, gårdsgata, gågata, gc-väg, parkering, gångväg m.m.

Kommunen ansvarar för anläggande och skötsel av gatemark inom planområdet samt utförande och drift av parkering inom skolområdet. Uppgårdskolväg föreslås förlängas och sammankopplas med Uppgårdsvägen i en ny korsning och Uppgårdsvägen föreslås förlängas norrut för att möjliggöra angöring till den nya Stenhamraskolan, och på sikt kopplas samman med Solbackavägen norr om aktuellt planområdet. Gång- och cykelväg ska anordnas längs med både Uppgårdskolväg och Uppgårdsvägen. Kommunen ansvarar för att anordna nödvändiga trafiksäkerhetsåtgärder för att åstadkomma en säker trafikmiljö för barn i anslutning till och inom skolområdet. Det gäller bland annat säkra övergångsställen samt gång- och cykelstråk, både inom och utanför planområdet.

Belysning

Belysning på allmän plats anläggs av kommunen, i egenskap av huvudman för allmän plats.

El, tele och transformatorstation

Flytt av nätstationen till ett utökat E-område söder om den befintliga nätstationens läge ska genomföras. Samråd med Ellevio sker löpande.

Avfall

Varutransporter och sopbilar ska kunna angöras inom kvartersmark. Avfallshanteringen ska planeras och anpassas efter kommunens riktlinjer och rekommendationer för avfallshantering. Detaljerad utformning och placering av avfallsrum och upphämningsplats ska studeras vidare i genomförandeskedet. Det åligger fastighetsägaren att säkerställa trafiksäker angöring inom kvartersmark.

Tömning av sopkärl på kvartersmark ombesörjs av kommunen och faktureras enligt kommunens avfallstaxa.

Markmiljö och fyllnadsmassor

Hantering av överskottsmassor ska anmälas till kommunens miljöenhet senast sex veckor innan planerade schaktarbeten.

Vattenverksamhet

Anmälan om vattenverksamhet ska lämnas till Länsstyrelsen och ombesörjs av kommunen vid utbyggnad av dagvattenanläggningen.

Natur

Kommunen ansvarar för att upprätta skötselplan för allmän platsmark (PARK).

PLANPROCESSEN

Planen befinner sig nu i samrådsskedet. Myndigheter, fastighetsägare och andra berörda parter informeras och bereds tillfälle att lämna synpunkter på planförslaget. Kungörelse om samrådet annonseras i DN samt läggs ut på kommunens hemsida. Förslaget finns tillgängligt i kommunhuset, på biblioteket i Stenhamra samt på kommunens hemsida. Efter samrådet sammanställs och kommenteras de synpunkter som kommit in i en samrådsredogörelse. Eventuellt kan justeringar behöva göras utifrån de synpunkter som kommit in. Förslaget justeras, och därefter tas ett beslut om granskning. En granskning genomförs, vilket innebär att detaljplanen återigen skickas ut till myndigheter, fastighetsägare och andra berörda parter för synpunkter. Dessa sammanställs i ett så kallat granskningsutlåtande. Efter granskningen kan endast mindre justeringar göras. Därefter kan detaljplanen godkännas av kommunstyrelsen och sedan antas av kommunfullmäktige.

MEDVERKANDE TJÄNSTEMÄN

STADSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN

Tommie Eriksson
Miljö- och stadsbyggnadschef

Tobias Engelin
Planarkitekt

Niki Sandström
Planarkitekt

